

LIETUVOS MOKSLO TARYBA

**Nacionalinės mokslo programos
„Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“
2013 metų ataskaita**

Parengė:
Prof. Rita Šerpytė, VU;
Prof. Grasilda Blažienė, LKI;
Doc.dr. Regina Laukaitė, LII;
Doc.dr. Jolanta Kuznecovienė, VDU;
Doc. dr. Saulė Matulevičienė, VU.

Vilnius, 2014

TURINYS

DUOMENYS APIE 2013 METAIS VYKDYTUS PROJEKTUS	3
2013 METŲ ATASKAITOS SANTRAUKA.....	5
ABSTRACT OF ANNUAL REPORT FOR THE YEAR 2013.....	6
IVADAS.....	6
DĖSTOMOJI ATASKAITOS DALIS.....	8
I uždavinys. Fundamentiniai tapatumo prielaidų, jo sampratos ir raiškos formų bei raidos ir Lietuvos visuomenės socialinio ir kultūrinio tapatumo formų, jų raidos ir perspektyvų tyrimai	8
II uždavinys. Istorinės atminties diskurso, istorinės LDK atminties ir modernaus XIX–XX a. tautinio tapatumo formavimosi, sovietmečio atminties ir jos valdymo, išėivijos atminties, savimonės ir išsaugoto tapatumo tyrimai	10
III uždavinys. Kultūros paveldo ir visuomenės sąveikos tyrimai bei paveldo ir tapatumo tyrimams būtinos infrastruktūros sukūrimas	15
IV uždavinys. Įvairių (tarp jų ir naujų) šiuolaikinio pasaulio iššūkių – globalizacijos, sekuliarizacijos ir kitų – poveikio tapatumui pobūdžio, poveikio valstybei, kalbai ir kultūrai tyrimai	18
V uždavinys. Lituonistinio paveldo ir tapatumo vieningos informacinės infrastruktūros koncepcijos parengimas	23
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	24
I uždavinys	24
II uždavinys.....	25
III uždavinys	25
IV uždavinys	26
V uždavinys.....	26
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	27
PRIEDAI	28
I priedas. 2013 m. mokslinių publikacijų sąrašas.....	28
II priedas. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ vykdyti projektai ir jų lėšos 2013 m.	34
III priedas. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ projektų 2013 m. baigiamųjų ataskaitų vertinimo išvados	39
IV priedas. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ projektų 2013 m. metinių ataskaitų vertinimo rezultatai	41

DUOMENYS APIE 2013 METAIS VYKDYTUS PROJEKTUS

2013 m. buvo vykdomas 41 nacionalinės mokslo programos „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ (toliau – Programa) projektas, jų moksliniams tyrimams skirta 4,748,4 tūkst. litų suma (2 lentelė).

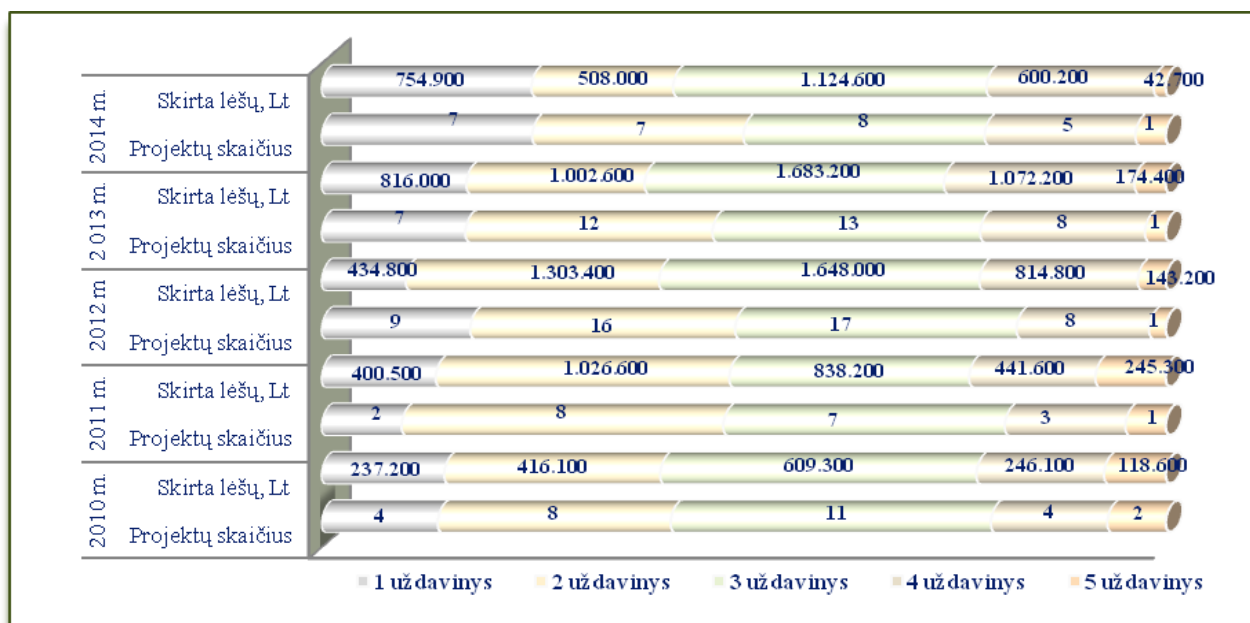
Atsižvelgus į Programos detaliajame plane nurodytas lėšų sumas [1], skiriamas 2010–2014 m. projektams finansuoti, skelbti 5 kvietimai paraiškoms teikti. 2010 m – 2012 m. konkursus laimėjo 61 projektas, pagal sudarytas sutartis jų įgyvendinimui skirta 16 702,4 tūkst. litų (1 lentelė).

1 lentelė. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ konkursų rezultatai

Metai	Kvietimai	Konkurse dalyvavusių projektų skaičius	Konkursus laimėjusių projektų skaičius	Skirta lėšų projektams įgyvendinti, Lt
2010	1	41	15	4 994 000
	2	23	7	3 056 200
	3	12	7	315 000
2011	4	41	13	3 071 400
2012	5	35	19	5 265 800
Iš viso:		152	61	16 702 400

2013 m. projektams įgyvendinti skirta lėšų pagal visus nacionalinės mokslo programos „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ uždavinius. Programos I uždavinio 7 projektams finansuoti skirta 816,0 tūkst. litų, II uždavinio 12 projektų – 1 002,6 tūkst. litų, III uždavinio 13 projektų – 1 683,2 tūkst. litų, IV uždavinio 8 projektams – 1 072,2 tūkst. litų, V uždavinio 1 projektui – 174,4 tūkst. litų (1 pav., 2 priedas).

1 pav. 2010–2014 m. projektų skaičius ir jų lėšos pagal programos uždavinius

2013 m. Programos projektus vykdė skirtingų mokslo ir studijų institucijų mokslininkai: 7 projektus – Vilniaus universiteto, 7 – Vytauto Didžiojo universiteto, 5 – Kauno technologijos universiteto, 4 – Lietuvių kalbos instituto, 6 – Lietuvos istorijos instituto, 2 – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto, 2 – Lietuvių kultūros tyrimų instituto, 1 – Mykolo Romerio universiteto, 9 – kitų mokslo ir studijų institucijų mokslininkai (2 priedas).

Programos projektų vykdytojai, remdamiesi projektų sutartyse nurodytais įsipareigojimais ir terminais, 2013 m. pateikė 28 metines ir 13 baigiamųjų ataskaitų (3 ir 4 priedai). Projektų ataskaitos buvo vertinamos pagal Nacionalinių mokslo programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos apraše (Žin., 2012, Nr. 152-7817; 2013, Nr. 10-492; 2013, Nr. 137-6963) nurodytus reikalavimus ir „Mokslo programų ir jų ataskaitų vertinimo tvarkos apraše“ (Žin., 2012, Nr. 121-6092; 2013, Nr. 137-6961) nurodytus kriterijus. Ekspertai vertino atliktus mokslinius darbus, žiūrėjo, ar moksliniai tyrimai ir atlikti darbai dera su projekto vykdymo planais, ar projekto vykdymo metu gauti moksliniai rezultatai bei mokslinė produkcija yra vertinga, ar projekto lėšos panaudotos tinkamai ir pagrįstai, ar atliekami moksliniai tyrimai dera su nacionalinės mokslo programos „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ uždaviniais ir priemonėmis, kuriais siekiama moksliskai pagrįsti nacionalinio tapatumo sampratos, istorinės atminties bei kultūros paveldo išsaugojimo nuostatas.

Nacionalinės mokslo programos „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ rengimo ir valdymo grupė, remdamasi ekspertinėmis ataskaitų vertinimo išvadomis, patvirtino projektų vykdytojų pateiktas 2013 m. baigiamąsias ir metines ataskaitas (3 ir 4 priedai).

2 lentelė. Vykdyti projektai pagal metus ir NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ uždavinius

Pro-gramos uždaviniai	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	
	Pro-jektų skai-čius	Skirta lėšų, Lt	Pro-jektų skai-čius	Skirta lėšų, Lt	Pro-jektų skai-čius	Skirta lėšų, Lt	Pro-jektų skai-čius	Skirta lėšų, Lt	Pro-jektų skai-čius	Skirta lėšų, Lt
1	4	237 200	2	400 500	9	434 800	7	816 000	7	754 900
2	8	416 100	8	1 026 600	16	1 303 400	12	1 002 500	7	508 000
3	11	609 300	7	838 200	17	1 648 000	13	1 683 200	8	1 124 600
4	4	246 100	3	441 600	8	814 800	8	1 072 200	5	600 200
5	2	118 600	1	245 300	1	143 200	1	174 400	1	42 700
Iš viso:	29	1 627 300	21	2 952 200	51	4 344 200	41	4 748 300	28	3 030 400

2013 metais Programos projektų vykdytojai parengė ir paskelbė 479 darbus įvairiuose mokslo leidiniuose: 16 mokslo darbų – mokslo monografijos, mokslo studijos, teoriniai, sintetiniai mokslo darbai, 198 – mokslo straipsniai, knygų skyriai, publikuoti recenzuojamuose leidiniuose, 23 – kiti mokslo straipsniai, mokslo knygų skyriai ir panašios mokslo publikacijos mokslo, kultūros ir profesiniuose periodiniuose, tęstiniuose ir vienkartinuose leidiniuose, 24 – šaltinių publikacijos, žodynai, žinytai, enciklopedijos, biografijos, bibliografijos, studijų vadovai, 206 – kitos akademinės publikacijos (pranešimai, tezės) ir kiti projekto rezultatai, 12 – sudarytieji mokslo darbai, socialinės ir kultūrinės plėtros darbai (3 lentelė).

Nacionalinės mokslo programos „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ projektų vykdytojų atlikti inovatyvūs kompleksiniai moksliniai tapatumo ir paveldo tyrimai suteikia

valstybės institucijoms moksliskai pagrįstų žinių apie kultūrinio tapatumo raidą Lietuvoje, kultūros paveldo būklę ir jo poveikį tautos savimonei.

3 lentelė. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ projektų rezultatai 2013 metais

Kodas	Mokslinių tyrimų rezultatai	Publikuotų darbų skaičius
HS1.	Mokslo monografijos, mokslo studijos, teoriniai, sintetiniai mokslo darbai	16
HS2.	Mokslo straipsniai, knygų skyriai, publikuoti recenzuojamuose leidiniuose	198
HS3.	Kiti mokslo straipsniai, mokslo knygų skyriai ir panašios mokslo publikacijos mokslo, kultūros ir profesiniuose periodiniuose, tęstiniuose ir vienkartinuose leidiniuose	23
HS4.	Šaltinių publikacijos, žodynai, žinynai, enciklopedijos, biografijos, bibliografijos, studijų vadovai	24
HS5.	Kitos akademinės publikacijos (pranešimai, tezės) ir kiti projekto rezultatai	206
HS6.	Sudarytieji mokslo darbai, socialinės ir kultūrinės plėtros darbai	12
	Iš viso:	478

2013 METŲ ATASKAITOS SANTRAUKA

Nuo 2010 m. įgyvendinama nacionalinė programa „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ (toliau – Programa) skirta skatinti inovatyvius ir šiuolaikiškus humanitarinių mokslų srities tyrimus, kurie kompleksiskai apimtų įvairius tapatumo bei paveldo aspektus. Programa turėtų suteikti naujų moksliskai pagrįstų žinių apie kultūros paveldo būklę, o teoriniai tapatumo sampratos tyrimai – padėti visuomenei atsakyti į klausimus, kas yra tapatumas ir kokias jo transformacijas lemia šiuolaikinio pasaulio iššūkiai. Moksliniai paveldo ir tapatumo, tautos savimonės tyrimai turėtų įgalinti konstruktyviai bendradarbiauti mokslo, valstybės institucijas ir visuomenę strategiškai svarbiais valstybės ir tautos išlikimo klausimais.

Programos uždaviniai: suformuluoti bendrąją teorinę socialinio ir kultūrinio tapatumo koncepciją, iširti ir įvertinti konkrečių tapatumo formų raidą tiriant paveldą, dabartinę tapatumo būklę bei jo transformacijas.

Vykdyto grupė, atsižvelgdama į Programos paskirtį, tikslus bei uždavinius, išanalizavo 2013 m. vykdytus projektus. Projektų ekspertiniai vertinimai bei projektų rengimo bei valdymo grupės išvados atskleidė, kad dauguma projektų yra sėkmingai realizuojami arba jau realizuoti. Įgyvendinant projektus gauti teoriniai ir empiriniai rezultatai buvo neabejotinai verti valstybės paramos bei investicijų, t. y. įgyvendinant projektus jau šiame etape buvo pateikta vertingų ir moksliniu požiūriu originalių, valstybei bei visuomenei aktualių išvadų, kurios teigiamai paveiks ne tik humanitarinių mokslų situaciją, bet ir padidins jo svorį bei teigiamą įtaką visuomenėje. Naujieji Programos projektų tyrimai neabejotinai prisidės ir prie humanitarinės srities tyrimų integravimosi į Europos bei pasaulio kontekstą.

ABSTRACT OF ANNUAL REPORT FOR THE YEAR 2013

A national Program “The State and the Nation: Heritage and Identity” (henceforth – the Program) has been running since 2010. The purpose of the Program is to encourage innovative and modern research in the field of humanities, including very complex various aspects of identity and heritage. The Program should provide with a new science-based knowledge about the status of the cultural heritage, and, based on a theoretical conception of identity research, to develop public attitudes to the very identity and to its transformations caused by the challenges in the contemporary world. Scientific research of the heritage and identity and their impact on the nation self-awareness are supposed to become the foundation of strategic interaction between science, public institutions and society.

The Program aims to conduct fundamental research on the provisions of identity, its concepts, forms and expressions and development as well as on the forms of social and cultural identity in Lithuanian society; research on the impact of various new global challenges, such as globalization, secularization, etc. on the very nature of identity and its transformations. Executive group, taking into consideration the purpose, goals and the objectives of the Program, has analyzed the projects conducted in 2013.

According to the expert assessments of the projects and the conclusions of the Project Arrangement Management Group, that majority of the projects has been or is being carried out successfully. The theoretical and empirical results obtained during the process of the implementation of the projects shall undoubtedly justify the state investments, i.e. already this stage of research the projects proved their scientific value and originality that shall both positively affect the situation of humanities and increase their weight as well as positive impact on society. The new outcomes of the Program projects shall undoubtedly contribute to the integration of Humanities research into European and global context.

ĮVADAS

2010 m. sausio 5 d. švietimo ir mokslo ministras įsakymu Nr. V-7 patvirtino Nacionalinę mokslo programą „*Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas*“ (toliau – Programą) [2]. Programoje suformuluoti tikslai, uždaviniai ir priemonės atspindi šiandienos aktualijas ir problemas, susijusias su nacionalinio tapatumo sampratos įtvirtinimu, Lietuvoje vykstančiais socialiniais procesais bei kultūros paveldo išsaugojimo problemomis, istorinės atminties ir įvairių šiuolaikinio pasaulio iššūkių poveikio socialiniam ir kultūriniam tapatumui tyrimais.

Šioje ataskaitoje pateikiami 2013 m. Nacionalinės mokslo programos „*Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas*“ projektų mokslinių darbų rezultatai, rekomendacijos ir išvados, taip pat problemos, kilusios siekiant įgyvendinti šios Programos tikslus ir uždavinius.

Programos paskirtis

Programos paskirtis – paskatinti inovatyvius kompleksinius mokslinius tapatumo ir paveldo

tyrimus ir jų plėtrą ir suteikti valstybės institucijoms mokliškai pagrįstų žinių apie kultūros paveldo būklę bei jo poveikį tolesnei valstybės raidai. Moksliniai paveldo ir tapatumo

bei jų poveikio tautos savimonei tyrimai taptų pamatu mokslo, valstybės institucijų ir visuomenės strategiškai sąveikai. Programa parengta 2010–2014 metams [2].

Programos tikslas

Suformuluoti bendrąją teorinę socialinio ir kultūrinio tapatumo koncepciją, ištirti ir įvertinti

konkrečių tapatumo formų raidą paveldo, šiuolaikinio tapatumo būklės ir šiuolaikinio pasaulio iššūkių poveikio aspektais [2].

Programos uždaviniai

1. Fundamentiniai tapatumo prielaidų, jo sampratos ir raiškos formų bei raidos ir Lietuvos visuomenės socialinio ir kultūrinio tapatumo formų, jų raidos ir perspektyvų tyrimai;

2. Istorinės atminties diskurso, istorinės LDK atminties ir modernaus XIX–XX a. tautinio tapatumo formavimosi, sovietmečio atminties ir jos valdymo, išėivijos atminties, savimonei ir išsaugoto tapatumo tyrimai;

3. Kultūros paveldo ir visuomenės sąveikos tyrimai bei paveldo ir tapatumo tyrimams būtinos infrastruktūros sukūrimas;

4. Įvairių (tarp jų ir naujų) šiuolaikinio pasaulio iššūkių – globalizacijos, sekuliarizacijos ir kitų – poveikio tapatumui pobūdžio, poveikio valstybei, kalbai ir kultūrai tyrimai;

5. Litanistinio paveldo ir tapatumo vieningos informacinės infrastruktūros koncepcijos rengimas [2].

Programos įgyvendinimo priemonės pagal uždavinius

1.1. Ištirti tapatumo sampratą (tapatumą tyrinėti kaip tam tikrą būdą individui traktuoti savo socialinį ir kultūrinį identitetą, o tyrimai orientuoti į įvairių tapatumo prielaidų, egzistavimo sąlygų, funkcionavimo būdų ir tapatumo formų specifikos atskleidimą);

1.2. Ištirti tapatumo raišką (kompleksiškai ir orientuojantis į įvairialypę tapatumo formų – idėjų, kognityvinių sistemų funkcionavimas, naujų technologijų ir gamtos sąveikos ir pan.);

1.3. Ištirti tapatumo raidą (socialinio ir kultūrinio tapatumo formų, jų istorinės raidos ir perspektyvų Lietuvoje tyrimai);

1.4. Ištirti nematerialų kultūros paveldą (jo sampratą, formas ir jų sąveikas socialinio ir kultūrinio tapatumo aspektais).

2.1. Atlikti istorinės atminties diskurso (atminties fenomeno, jo raiškos ir ženklų įtakos kolektyvinei ir individualiai sąmonei, nacionaliniam tapatumui, valstybingumui, pilietinei visuomenei) tyrimus;

2.2. Atlikti istorinės LDK atminties ir modernaus XIX–XX a. tautinio tapatumo formavimosi tyrimus (istorinių LDK atminties formų raida, jų transformacijos XIX amžiuje ir modernųjų tautinių tapatumų kūrimasis Lietuvoje);

2.3. Atlikti sovietmečio atminties ir tapatumo tyrimus (sovietmečio kolektyvinė ir kultūrinė atmintis bei jos valdymas, to laikotarpio tapatumo formų kūrimo politika bei atminties kaita atgavus Nepriklausomybę);

2.4. Atlikti išėivijos atminties ir tapatumo tyrimus (išėivijos kartų ir diasporų išsaugotas tapatumas, jo sąveika su gyvenamosios šalies ir Lietuvos kultūra bei išėivijos savimone).

3.1. Atlikti kultūros paveldo ir visuomenės sąveikos tyrimus (materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo identifikavimas, jo vertės samprata, paveldo sklaida – etninėse ir religinėse bendruomenėse, socialinėse grupėse ir pan., poveikis visuomenei);

3.2. Sukurti kultūros paveldo ir tapatumo tyrimams būtiną infrastruktūrą (paveldo skaitmeniniams, jo technologijų taikymas humanitarinių ir socialinių mokslų srityse bei paveldosaugoje, universalių materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo duomenų bazių kūrimo ir informacinių sistemų sąsajų tyrimai).

4.1. Atlikti globalizacijos poveikio tapatumui (tautiniam, valstybiniam, religiniam, kūniškajam ir t.t.) tyrimus;

4.2. Atlikti sekuliarizacijos poveikio socialiniam ir kultūriniam tapatumui tyrimus (išryškinti sekuliarizacijos spektrą ir amplitudę, atlikti sekuliarizacijos raiškos įvairiais socialiniais ir kultūriniais lygmenimis analizę ir poveikio tapatumui);

4.3. Įvardinti naujus šiuolaikinio pasaulio iššūkius tapatumui, juos išryškinti bei tirti jų poveikį socialiniam ir kultūriniam tapatumui (atlikti kultūros ir visuomenės raidos naujųjų tendencijų, susijusių su globalizacija, sekuliarizacija, eurointegracija ir kt., poveikio tapatumui tyrimus).

5.1. Atlikti Lietuvoje veikiančių informacinių sistemų ir duomenų bazių analizę;

5.2. Lietuvoje veikiančias informacines sistemas ir duomenų bazes susieti tarpusavyje ir su užsienio bazėmis (parengti esamų ir būsimų skaitmeninių išteklių vieningos sistemos principus, atlikti veikiančių duomenų bazių ir informacinių sistemų inventorizaciją ir analizę, sukurti vieningą ir į tarptautines duomenų sistemas integruotą metaduomenų informacinę sistemą) [2].

DĖSTOMOJI ATASKAITOS DALIS

I uždavinys. Fundamentiniai tapatumo prielaidų, jo sampratos ir raiškos formų bei raidos ir Lietuvos visuomenės socialinio ir kultūrinio tapatumo formų, jų raidos ir perspektyvų tyrimai

2013 m. vykdyti 7 programos projektai. Visi dvejų ar pustrėčių metų trukmės projektai pradėti 2012 metais ir baigiasi 2014-aisiais. Kadangi projektai dar tik įpusėję, 2013 metais publikuoti tik keli mokslo darbai – paskelbtos 3 publikacijos, kitos ruošiamos spaudai, rašomos monografijos. Projektų vykdytojai intensyviai dirbo archyvuose, atliko lauko tyrimus, kiekybinius ir kokybinius interviu, dalyvavo mokslinėse konferencijose.

Šiuose Pogramos projektuose 2013 metais dirbo 31 tyrėjas. Daugiausia projektų vykdė istorikai, taip pat yra projektų, kuriuos vykdo sociologai, etnologai ir politologai. Visi projektai orientuoti į pirmąsias tris pirmojo uždavinio priemones – tapatumo sampratų, raiškos ir istorinės raidos tyrimus. Juose aprėpiama įvairių istorinių laikotarpių medžiaga – nuo XV-XVI a. (VAT-12064) iki XX a. pab. – XXI a. (VAT-12044), atliekami skirtingų socialinių ir etninių grupių tapatumo tyrimai.

2012 m. rugsėjo mėnesį pradėtame vieno vykdytojo projekte „Politinė tauta LDK XV–XVI a.: kunigaikščių sluoksnio integravimo prielaidų tyrimas“ (VAT-12064) siekiama įvairiais aspektais pristatyti, kaip ir kokiomis aplinkybėmis gentinė aristokratija virto Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politine tauta, kokie procesai nulėmė visuomenės integraciją. Rašoma monografija darbiniu pavadinimu “Kunigaikščiai Svirskiai: nuo gentinės aristokratijos iki politinės tautos”. Medžiaga jai rinkta Ukrainos, Lenkijos, Baltarusijos, Rusijos archyvuose,

vykdant projektą perskaityti septyni pranešimai tarptautinėse konferencijose, atiduoti spaudai 3 straipsniai (vienas jų publikuotas), rašoma monografija.

Archyvų medžiaga grindžiamų straipsnių apibendrinimuose pateikiama įdomių įžvalgų apie LDK riterystės sampratą, aristokratijos sluoksnio raidą.¹

Vykdamas 2012 m. rugsėjo mėnesį pradėtą 4 tyrėjų projektą „Modernios administracijos tapsmas Lietuvoje: Valstybinių institucijų raida XVIII a. II p.“ (VAT–12062) taip pat dirba Lietuvos ir Lenkijos archyvuose, surinkta medžiaga padėjo atskleisti modernios administracijos tapsmo Lietuvoje procesus. Šio projekto vykdytojai parašė monografijos dalį - 12 autorių lankų, įteiktas spaudai vienas straipsnis. Šiuose tyrimuose, grindžiamuose kritine naujųjų šaltinių ir istoriografijos analize, pateikiama naujų įžvalgų apie valstybinių institucijų raidą Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje Stanislovo Augusto valdymo laikotarpiu. Iš atliktų tyrimų išplaukiančios tarpinės išvados ir rekomendacijos dėl tolesnių tyrimų yra tinkamai suformuluotos, korektiškos ir svarbios.

Du projektus sieja Vilniaus tema: „Vilnius – Lietuvos sostinė: politinės idėjos istorija (XIX a. pab. –XXa. I pusė)“ (VAT–12058) ir „Vilniečių kultūrinis tapatumas ir jo raida, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę“ (VAT–12044).

2012 m. spalio mėnesį pradėtame dviejų istorikų vykdomame projekte „Vilnius – Lietuvos sostinė: politinės idėjos istorija (XIX a. pab. – XX a. I pusė)“ (VAT – 12058) tiriama Vilniaus kaip modernios Lietuvos sostinės idėjos genezė ir jos raida nuo tautinio atgimimo laikotarpio XIX a. pab. iki Lietuvos valstybingumo praradimo 1940 m. Atskleidžiamas Vilniaus klausimo aktualumas Lietuvos užsienio ir vidaus politikoje, pastangos Vilnių susieti su tautine bendruomene. Per pirmuosius projekto metus atlikta pirminių šaltinių analizė, parašyta dalis rengiamos monografijos (3,5 aut. lankai), 2 moksliniai straipsniai parengti publikavimui.

Didžiausią tyrėjų būrį – 9 projekto vykdytojus – siejantis projektas „Vilniečių kultūrinis tapatumas ir jo raida, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę“ (VAT–12044) pradėtas 2012 m. rugsėjo mėnesį. Jis skirtas XX a. pabaigos–XXI a. pradžios vilniečių savivokos, tapatinimosi su miesto bendruomene tyrimui. Projekte gretinami 2013-ųjų ir 1993-ųjų metų sociologinių apklausų rezultatai. Nuosekliai apsibrėžtos jų teorinės prielaidos, parengta vilniečių kultūrinio tapatumo formų ir raidos tyrimo koncepcija ir metodologija, atlikti ir 4 straipsniuose pradėti apibendrinti vilniečių kultūrinio tapatumo formų kokybiniai tyrimai. Pateikiama prasmingų įžvalgų apie vilniečių savivoką, vilniečių dainuojamąjį folklorą.²

Iš esmės su miesto kultūra sietinas ir kalendorinių švenčių interpretavimui, rekonstrukcijai ir įpaveldinimui skirtas 4 tyrėjų projektas „Kalendorinių švenčių (re-)konstrukcijų santykio su lietuvių tapatumu tyrimai“ (VAT–12013), pradėtas 2012 m. balandžio mėn. Šiame tyrime remiantis etnografiniais aprašymais, archyviniais, publikuotais ir naujai surinktais empiriniais duomenimis, analizuojamos XIX a.–XXI a. pr. lietuvių kalendorinių švenčių įpaveldinimo, interpretavimo ir (re-)konstravimo praktikos. Kalendorinių švenčių aktualizavimas ir gaivinimas siejamas su lietuviškosios tapatybės paieškomis. Antraisiais šio projekto vykdymo metais parengtos 3 mokslinės publikacijos (1 iš jų publikuota), kuriose apibendrinami archyvinių

¹ Žr. projekto VAT–12064 ekspertinį vertinimą.

² Žr. projekto VAT–12044 ekspertinį vertinimą.

šaltinių, visų pirma, XIX–XX a. periodikos, duomenys. Publikacijos vertingos dėl apibendrinamųjų tirtos medžiagos apžvalgų ir kai kurių mažiau žinomų faktų paskelbimo.³

Du projektai – „Etninės mažumos pietryčių Lietuvoje: etninio, pilietinio, regioninio ir lokalaus tapatumų raiška“ (VAT–12051) ir „Lenkų tautinės mažumos Lietuvoje identiteto tyrimas“ (VAT–12066) – skiriami labai aktualiai Lietuvos etninių mažumų tapatumo tyrimų temai. Juose gręžiamasi į problemišką, istorinės nesantaikos paliestą Vilnijos kraštą. Abu projektai – tarpdisciplininiai, derinantys įvairialypius istoriografinius duomenis ir dabarties situacijos analizę, suteikiantys balsą tiriamų etninių mažumų atstovams.

2012 m. rugsėjo mėnesį pradėtame 6 tyrėjų projekte „Etninės mažumos pietryčių Lietuvoje: etninio, pilietinio, regioninio ir lokalaus tapatumų raiška“ (VAT–12051) pasitelkiama tarpdisciplininė – sociologinė, istorinė ir politologinė – prieiga. Dėmesio centre – rusai, baltarusiai, lenkai, gyvenantys pietryčių Lietuvoje (Šalčininkų, Švenčionių, Eišiškių r.), aiškinamasi kaip tiriamo regiono gyventojai save suvokia, kaip jų savivoką veikia gyvenimas pasienyje su „kilmės“ valstybe, skirtingų valstybių (Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Rusijos) politinės įtakos, aiškinamasi ir istoriniai procesai, darę poveikį dabartinėms tiriamojo regiono tapatumo sampratomis. Pirmuosius metus dirbta su istorine, istoriografinė, archyvų medžiaga, atlikti pirmieji kokybiniai lauko tyrimai. Šį etapą apibendrina keturių bendra autorių straipsnio rankraštis, kuriame apžvelgiamos etninių grupių tapatybių tyrimų socialiniuose moksluose perspektyvos, tapatybės santykis su istorine atmintimi, tapatumo sampratą formuojantis švietimas ir politinės įtakos.

Ekspertų išvadose teigiama, jog tyrimas vyksta kryptingai ir prasmingai, naudojant tarpdisciplininę prieigą ir žvelgiant į kompleksą veiksnių, dariusių įtaką etninių mažumų pietryčių Lietuvoje tapatumui.

2012 m. rugsėjo mėnesį pradėto projekto „Lenkų tautinės mažumos Lietuvoje identiteto tyrimas“ (VAT–12066) tikslas – išanalizuoti Lietuvos lenkų identiteto struktūrą, nustatyti, kiek tautinis identitetas turi įtakos politiniam identitetui ir kaip jis kinta. Atlikti lauko tyrimai Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose (apklausti 30 informantų), parengti 3 straipsnių rankraščiai, kurie, ekspertų vertinimu, dar tobulintini iki mokslinės publikacijos reikalavimų. Brandesnė – lietuvių-lenkų santykių raidos apžvalga, parengta remiantis 1989–2007 m. publikacijomis Lietuvoje leidžiamoje žiniasklaidoje lenkų kalba. Šiame tyrimų etape pateiktos išvados dar gana paviršutiniškos⁵.

II uždavinys. Istorinės atminties diskurso, istorinės LDK atminties ir modernaus XIX–XX a. tautinio tapatumo formavimosi, sovietmečio atminties ir jos valdymo, išėivijos atminties, savimonės ir išsaugoto tapatumo tyrimai

2013 m. vykdyta 12 projektų, penki jų baigti (trys vykdyti 2010 07–2013 06 ir du trumpesni : 2012 09, 10–2013 12). Septyni tęsiami projektai pradėti vykdyti 2012 m. kovo–spalio mėn., jie truks maždaug 2 metus. Iš viso II uždavinio problemas 2013 m. analizavo 56 mokslininkai – istorikai, politologai, kultūrologai, literatūrologai.

Kaip jau pastebėta ankstesnių metų ataskaitose, 2010–1914 m. vykdomuose II uždavinio projektuose vyrauja XX a. problematikos tyrimai. Vis dėlto projektai nėra griežtai apriboti

³ Žr. projekto VAT–12013 ekspertinį vertinimą.

chronologiniais bei dalykiniais rėmais, kai kurie aprėpė net 4–7 šimtmečių problemas (VAT–10061, VAT–12042, VAT–12031). Nors tiesiogiai istorinės atminties formų bei raiškos priemonių teoriniams tyrimams skirtų projektų nebuvo, šie klausimai sėkmingai analizuoti – ekspertai konstatuoja „kokybišką proveržį atminties kultūros tyrimuose Lietuvoje“⁴.

➤ Istorinės LDK atminties ir modernaus XIX–XX a. tautinio tapatumo formavimosi problemas analizavo penkių projektų dalyviai:

– Baigto projekto „LDK tradicija, vaizdinys ir modernūs tapatumai“ (VAT–10061, 2010 07-2013), kuriame dirbo 10 mokslininkų, rezultatai: publikuota studija ir istorijos šaltinis, du straipsnių rinkiniai, mokslo leidiniuose paskelbti 22 straipsniai, internete – 12 įvairaus pobūdžio darbų (straipsniai, šaltiniai, vaizdinė medžiaga), surengti du seminarai ir tarptautinė mokslinė konferencija. Ekspertų nuomone, projekto dalyvių sukurta mokslinė produkcija vertinga dėl „plataus LDK projekcijos į praeitį ir artimesnius bei dabartinius laikus analizės spektro ir metodologijos daugiadalykiškumo, šaltinių publikavimo, originalios medžiagos rinkimo ir pritaikymo“⁵. Vis dėlto suabejota dėl kai kurių iš trijų autorių darbų priskyrimo projekto rezultatams⁶. Tyrimų rezultatai viešinti konferencijose, seminaruose, interneto svetainėse.

– Dvi 2012 m. kovo mėn. pradėto projekto „Krikščioniškoji ikonografija XVII–XX a. Lietuvos dailėje: tradicijos ir transformacijos“ (VAT–12031) dalyvės tyrinėja Pažaislio kamaldulių eremo freskas bei skulptūras, siekdamos išryškinti viso ansamblio idėjinę programą, ištirti Švč. Mergelės Marijos gyvenimo istorijos ikonografijos paplitimą bei jos ypatybes. Projektas įgyvendinamas sėkmingai – autorės rengia dvi monografijas, publikavo/įteikė tris straipsnius, kuriuose suformulavo įdomių įžvalgų.

– Vieno trumpiausių, 2012 m. spalio mėn.-2013 m. trukusio, projekto „Lietuvos architektūros paveldo istoriniai interjerai nuo XV a. iki XIX a. vidurio“ (VAT–12042) autorius parengė studiją, kurioje apžvelgė istorinių interjerų raidą, išryškino jų tyrimo bei tvarkymo problemas. Aptarti 117 charakteringų objektų, tarp jų – 9 kompleksiniai⁷. Ekspertų nuomone, mokslinė produkcija yra kaupiamojo, apibendrinančiojo pobūdžio: susisteminta įvairiuose spaudiniuose išblaškyta informacija, apsvarstyti architektūros paveldo tvarkymo ir vertinimo klausimai, aktualūs paveldotvarkininkams. Planuota knyga neišleista, bet jau yra leidykloje; pripažinta, kad pateiktos rekomendacijos ir išvados yra kokybiškos ir vertingos paveldosaugos mokslui⁸. Reikia pastebėti, kad šis projektas iš esmės susijęs ne su II, bet su III programos uždaviniu.

– 2012 m. spalį pradėto projekto „Žygimanto Augusto ir LDK etmonų korespondencija: tarp valstybės ir individo“ (VAT-12067) vykdytojas tiria ir rengia spaudai, verčia į lietuvių kalbą, skaitmenina Žygimanto Augusto laiškus etmonui Jonui Chodkevičiui. Nuoseklesnis tyrimo rezultatų apibendrinimas dar nepradėtas (planuojama studija).

– Projekto „Sostinė kaip tapatumo simbolis: Vilnius ir Kaunas lietuvių kultūroje (1918–1940)“ (VAT–12048), pradėto 2012 m. rugsėjį, trijų dalyvių darbo rezultatai – spaudai parengta

⁴ Žr. projekto VAT-10009 ekspertinį vertinimą.

⁵ Žr. projekto VAT-10061 ekspertinį vertinimą.

⁶ Ten pat.

⁷ Žr. tyrimų projekto VAT-12042 baigiamąją ataskaitą.

⁸ Žr. tyrimų projekto VAT-12042 ekspertinį vertinimą.

studija ir du publikuoti straipsniai, nors pastarųjų sąsajos su projektu nėra akivaizdžios. Ekspertai pastebi, kad projekto ataskaita liudija apie bendros problematikos vykdytojų darbuose stygių⁹.

➤ Sovietmečio kolektyvinės ir kultūrinės atminties bei jos valdymo, tapatumo formų kūrimo politikos bei atminties kaitos, atkūrus nepriklausomą Lietuvos Respubliką, klausimai analizuoti trijuose projektuose:

– Baigtas projektas „Stalinizmas Lietuvoje 1944–1953 m.“ (VAT–10009), kuriame dirbę šeši istorikai iniciavo naujų stalininio laikotarpio istorijos klausimų tyrimus, jų rezultatus paskelbė 14 originalių mokslinių straipsnių ir pranešimuose mokslinėse konferencijose, parengtas dokumentų rinkinys. Tyrimuose išryškintos sąlygos, lėmusios tautinio/konfesinio/etnokultūrinio tapatumo transformavimo priežastis bei aplinkybės, įvairių gyventojų grupių pastangos išsaugoti svarbiausias vertybes. Tyrimai leido išsiaiškinti Lietuvos specifiką, išryškinti būdingus kolektyvinio tapatumo bruožus („tautinio komunizmo“ perspektyvą, ekonominės raidos įtaką, mokslinės inteligentijos indoktrinavimo pasekmes, bažnytinio pagrindžio funkcionavimo svarbą, lenkiškojo Lietuvos regiono identiteto kaitą ir kt.).

– Nuo 2012 m. rugsėjo vykdomas projektas „Sovietinių atminties ritualizavimo formų perėmimas: lyginamoji Vidurio-Rytų Europos analizė“ (VAT–12060) vis dar nėra „išsibėgęs“. Pateikta ataskaita chaotiška, ekspertai atkreipė dėmesį ir į trūkstamus koncepcinius komponentus, tyrimų siaurumą (dominuoja sovietmečio praktikų aptarimas)¹⁰. Publikuotų darbų sąrašas – spaudai įteikti darbai. Antra tiek tekstų – „tik iš dalies susiję su projektu monografijos ir straipsniai (be nuorodos į projektą)“. Tarp publikacijų – ir knygų apžvalgos (ne recenzijos), kurios neturėtų būti traktuojamos kaip moksliniai straipsniai.

– Nuo 2012 m. balandžio vykdomo projekto „Sovietmečio intelektualai, sistema ir tapatumo paieškos (Lietuvos rašytojų atvejis)“ (VAT–12033) vykdytojas rašo monografiją, kurioje siekia paaiškinti, kaip „atskiri oficialūs kūrėjai iš komunistinio ideologizavimo lauko perėjo į nacionalinio tapatumo stiprinimą“¹¹. Autorius dalyvavo mokslinėse konferencijose, ataskaitai pateikė kol kas juodraštinio knygos teksto fragmentą. Ekspertai nepritarė projekto vykdytojo ketinimams koreguoti įsipareigojimus – sumažinti planuotų interviu kiekį, bet teigiamai įvertino pasiūlymą, išsiųstą žurnalui „Journal of Baltic studies“ 2012 balandžio 30 d., specialų jo numerį skirti šiai tematikai, projekto vykdytojo ir kitų autorių straipsniams. Negavus raštiško žurnalo redakcijos sutikimo, toks pasiūlymas neskelbtinas „Pagrindinių rezultatų santraukoje“.

– 2012 m. liepą pradėto projekto „Literatūros laukas sovietmečiu“ (VAT–12039) tikslas – parengti ir publikuoti LLTI svetainėje ciklą interviu, padedančių geriau suprasti literatūros lauko struktūrą, literatūrinės komunikacijos ypatumus sovietinėje Lietuvoje, paskelbti jų tyrimus. Atrodo, projekto vykdytojai susiduria su sunkumais, nes atsilieka nuo darbo plano (LLTI svetainėje publikuoti 8 interviu iš planuotų 15), atsiskaito juodraštiniais interviu, kurių analizė dar nepraėdėta¹².

➤ Lietuvių išsivijios atminties, savimonės ir išsaugoto tapatumo problematikai skirtas vienas projektas: 2012 09–2013 12 trukusio projekto „Lietuvių tautinė katalikų bažnyčia:

⁹ Žr. tyrimų projekto VAT-12048 ekspertinį vertinimą.

¹⁰ Žr. tyrimų projekto VAT-12060 ekspertinį vertinimą.

¹¹ Žr. tyrimų projekto VAT-12033 anotaciją.

¹² Plg. tyrimų projekto VAT-12039 ekspertinį vertinimą.

etnoreliginis tapatumas išėivijoje“ (VAT-12056), kuriame dirbo septyni mokslininkai, pagrindiniai rezultatai: Skrantone (JAV) surinkta audiovizualinė bei archyvinė medžiaga apie paskutinę minėtos bažnyčios parapiją ir sukurtas dokumentinis filmas, surengta mokslinė konferencija, spaudai parengtas mokslinių straipsnių rinkinys. Ekspertai atkreipė dėmesį į kruopštų istorinį tekstų pagrindimą, taip pat pastangas taikyti sociologinius metodus. Projekto vykdytojai nustatė LTKB etnoreliginio ir socialinio tapatumo raidos ypatumus, jos veikimo principus bendresniuose krikščioniškosios tradicijos ir išėivijos religinės, bendruomeninės veiklos kontekstuose, išryškino tolesnių tyrimų perspektyvas¹³.

➤ Atminties politiką dabartinėje Lietuvoje analizavo dviejų projektų dalyviai:

– Baigtas projektas „Atminties kultūrų formavimo strategijos Lietuvos urbanistinėse erdvėse“ (VAT-10001), kuriame dirbo šeši mokslininkai. Projekto rezultatai – monografija ir du straipsnių rinkiniai, surengtas 31 seminaras. Projekte buvo išanalizuotos atminties kultūrų formavimo strategijos Lietuvos urbanistinėse erdvėse strategijos XIX a. pab. –XXI a. pr. Aptartas santykis tarp atminimo kultūros ir komunikacinės atminties bei dominuojančios atminties kultūros, išanalizuota atminties kultūrų formavimo specifika skirtingose epochose¹⁴. Teorinių ir empirinių tyrimų išvadose apibrėžti atminties kultūrų transformacijas lemiantys veiksniai (politiniai, socialiniai, kultūriniai) ir pats atminties kultūrų kitimo procesas Lietuvoje nuo XIX a. pab. iki XXI a. pr. Įvertintas miesto, muziejaus-memorialo, kultūros politikos, tautinių ir socialinių mitų vaidmuo šiame procese, apibrėžti 5 aptariamojo laikotarpio atminties kultūros kitimo etapai Lietuvoje. Projekto dalyviai ypač aktyviai viešino tyrimų rezultatus, rengdami seminarus.

– Tęstiniame projekte „Istorijos politika kaip valstybės geokultūrinio ir geopolitinio įtvirtinimo įrankis“ (VAT–12030) devynių mokslininkų grupė siekia išnagrinėti Lietuvos istorinės atminties diskursą ir konceptualizuoti istorinės atminties ir politinės sąmonės santykį, atsakyti į klausimą, kokį geopolitinį ir geokultūrinį tapatumą kuria modernios Lietuvos istorinės atminties diskursai. Tiriama Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos, ES istorijos politika, siekiant išryškinti dominuojantį istorinį naratyvą ir jį struktūruojančius interesus. Ekspertai pastebėjo, kad atsiliekiama nuo leidybos plano, pasigesta ir Elektroninio tyrimų duomenų rinkinio (bazės), vis dėlto gauta mokslinė produkcija yra kokybiška ir vertinga. Naujai pažvelgta į istorijos politiką, atskleisti daugialypiai jos aspektai, nors produkcija ne tolygios vertės¹⁵.

II uždavinio projektai aprėpė labai skirtingą tematinį bei chronologinį požiūrių problematiką, daugelis jų koncentravosi į gana siaurų temų tyrimus. Tai nėra minusas, nes darbai – nauji historiografijoje, specialūs tyrimai leido patikrinti kai kuriuos teorinius konceptus, suformuluoti platesnes teorines bei empirines išvadas. Svarbesnėmis II uždavinio išvadomis laikytini šie apibendrinimai bei įžvalgos:

– Kaip minėta, pastebimas pakankamai kompleksiškas ir kokybiškas proveržis atminties kultūrų tyrimuose (VAT–10001). Atminties kultūrų Lietuvoje XIX a. pab. –XXI a. pr. tyrimai leido suformuluoti šias teorines išvadas: 1) Atminties kultūros turi tendenciją nuolat kisti, bet gali pasiekti dominuojantį visuomenėje vaidmenį, formuoti tapatybes. 2) Jos transformuojasi, keičiantis politinėms santvarkoms, visuomenės lūkesčiams, vidaus ir užsienio politikai, dėl

¹³ Žr. tyrimų projekto VAT-12056 ekspertinį vertinimą.

¹⁴ Žr. tyrimų projekto VAT-10001 baigiamosios ataskaitos pagrindinių rezultatų santrauką.

¹⁵ Žr. tyrimų projekto VAT-12030 ekspertinį vertinimą.

generacijų kaitos. 3) Atminties kultūrų gimimo vieta yra muziejus memorialas. Jos iš prigimties politizuotos. 4) Centriniais atminties kultūros elementais laikytini tautiniai ir socialiniai mitai. Pastarieji ypatingai svarbų vaidmenį vaidino komunistinėse valstybėse, taigi ir sovietmečiu Lietuvoje. 5) Centrinė atminties kultūros raiškos vieta yra miestas. 6) Dominuojantį statusą pasiekusi atminties kultūra stipriai įtakoja paralelias kultūras, tačiau jos visada koegzistuoja. 7) Vidurio ir Rytų Europoje sostinė, jeigu ji sukaupia atitinkamą ekonominį, politinį ir kultūrinį kapitalą, gali tapti visos šalies atminties kultūros veidrodžiu. 8) Komunikacinės atminties lygmenyje išsamiai išdiskutuojami dalykai gali tapti naujos atminties kultūros pagrindu¹⁶.

– Analizuojant LDK istorijos fenomenus, jų poveikį moderniems tautiniams tapatumams ir atminčiai (VAT–10061), subrandinta idėja sukurti naują kolektyvinę LDK istorijos sintezę, kurioje nesikartotų žinoma kronika, o būtų ginčijamasi dėl ašinių LDK istorijos momentų. Tyrimuose taikant „atminties vietų“ teoriją daroma išvada, kad identifikuojant tokias vietas svarbu derinti visų LDK sudariusių tautų požiūrius; tokiu daugiaperspektyvumu grįstos „atminties vietos“ konstruoja naują ir atvirą, nacionalistinį ir liberalųjį naratyvus peržengiantį „didįjį pasakojimą“. LDK tradicijos ir atminties recepcija XIX–XXI a. projekte nagrinėta atskleidžiant rusų mažumos Lietuvoje atvejį. Tyrimai parodė, kad senosios Lietuvos vaizdavimas XX a. I pusės rusų literatūroje buvo aktualizuotas per atkurtosios valstybės vaizdinį, kuris iš esmės sutapo su lietuvių „garbingos senovės“ vaizdiniu. Tačiau sovietmečiu autentiška istorinė rusų atmintis, įskaitant LDK atmintį, iš esmės buvo niveliuojama. Atgimimas ir komunizmo žlugimas iš naujo aktualizavo Lietuvos rusų istorinio tapatumo paieškas įvairiomis kryptimis¹⁷.

– Analizuojant stalininio režimo politiką Lietuvoje, lėmusią etnokultūrinio/ konfesinio tapatumo transformavimo priežastis: 1) Pakoreguota istoriografijoje vyraujanti nuomonė, kad neginkluotas pasipriešinimas Lietuvoje prasidėjo tik po 1953 m.; tarp pasipriešinimo formų – įvairių socialinių grupių slapstymasis nuo valdžios represijų, pastangos legaliomis priemonėmis ir pogrindyje išsaugoti bažnytines struktūras. 2) Pastebėta, kad stalininės ideologijos sklaida Lietuvoje neįgavo „nacionalinės“ raiškos, asmens kultas taip pat reiškėsi SSRS standartizuotomis formomis, o tai menkino visuomenės indoktrinavimo rezultatus. 3) Sovietų valdžia siekė patraukti „senąją“ lietuvių inteligentiją, tai turėjo pasitarnauti sovietinės Lietuvos prestižui ir režimo legitimumo įtvirtinimui. Inteligentai kurį laiką puoselėjo tam tikras „nacionalinio komunizmo“ iliuzijas. 4) LSSR administracija įgyvendino SSSR inspiruojamą nacionalinę politiką, tačiau stengėsi pakreipti ją respublikai naudingesne linkme. Išvelgiama, kad išskirtinę Lietuvos lenkų padėtį SSRS kontekste lėmė aukščiausių valdžios struktūrų vykdyta nacionalinės politikos diferenciacija. 5) Tiriant Lietuvos ūkio raidą 1944–1957 m. pastebėta, jog čia mechaniškai buvo perkeltas SSRS jau susiklostęs ūkio modelis. Lietuvos ūkis atsiliko nuo Latvijos ir Estijos, tačiau nesusedurta su daugeliu ekologinių problemų, nebuvo gausios imigracijos iš Rytų. 6) Tiriant socialines stalinizmo pasekmes aukštųjų mokyklų sistemai, išryškintos konkrečios politizuoto vadovavimo akcijos. Vis dėlto tarpukariu Lietuvoje išugdytų dėstytojų ir studentų pastangomis, nepaisant direktyvinių institucijų nurodymų, buvo pasiekta pozityvių aukštojo mokslo rezultatų.¹⁸

¹⁶ Žr. tyrimų projekto VAT-10001 baigiamosios ataskaitos išvadas bei rekomendacijas.

¹⁷ Žr. tyrimų projekto VAT-10001 baigiamosios ataskaitos išvadas bei rekomendacijas.

¹⁸ Žr. projekto VAT-10009 metinės ataskaitos dėstomąją dalį.

- Ištyrus Lietuvių tautinės katalikų bažnyčios (VAT-12056) etnoreliginį tapatumą diasporoje daromos išvados, kad atsiskyrusi nuo Romos Katalikų Bažnyčios ji sukūrė savarankišką sėkmingo funkcionavimo sistemą. Pirmaisiais raidos dešimtmečiais stengtasi išlaikyti etnines tradicijas, religinį išskirtinumą (plėtota dogmatika, apologetika). Šiandieninės bendruomenės etniškumą saugo šeimų istorijos, o bažnyčia kaip socialinė organizacija iš monoetninės po truputį virsta multietnine, multikultūrine. Jos narių etnoreliginio tapatumo raidos tendencijos XX a.–XXI a. tos pačios kaip ir kitų emigrantų palikuonių bendruomenių: etninis tapatumas trapesnis, tuo tarpu religinis – mažiau kintantis dėmuo. Religinis tapatumas savuoju pastovumu prisideda prie diasporos etninio tapatumo tvarumo.¹⁹

- Analizuojant istorijos politiką (VAT-12030) daromos išvados, kad esama prieštaravimų tarp „tradicinės“ istorijos politikos tikslų ir dominuojančio mokslinio rašymo apie istoriją. Todėl istorijos politika turi būti formuojama suvokiant, kokios yra jos veikimo istorizmo sąlygomis implikacijos. Atliktos ES, Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos istorijos politikos studijos patvirtina prielaidą, kad istorijos politika priklauso nuo politinių jėgų konfigūracijos ir nuo (geo)politinių jų preferencijų. Pastarosios iš dalies apsprendžia, kokią praeities versiją ji palaikys. Kita vertus, galima nustatyti, kas sudaro kiekvienos valstybės istorinio naratyvo „šerdį“, kurią ji siekia apsaugoti savo istorijos politika. Antrojo pasaulinio karo ir komunizmo interpretacijos – jautriausios bet kokiems alternatyviems pasakojimams ir sukelia sunkiai išsprendžiamus tų pasakojimų konfliktus²⁰.

- Tyrinėjant XVII-XVIII a. krikščioniškąją ikonografiją (VAT-12031) nustatyta, jog Švč. Mergelės Marijos gyvenimo istorijos atvaizdų sklaida Lietuvoje nebuvo intensyvi, vyravo keli ikonografiniai tipai, sekta Europoje susiformavusiomis kanoninėmis ikonografinėmis schemomis, o didžiausią įtaką Lietuvos sakralinei mariologinės tematikos tapybai darė italų ir flamandų meistrų kūryba²¹.

Apžvelgus projektų „techninius“ rezultatus, norėtusi atkreipti projektų vadovų ir ekspertų dėmesį į kai kurias išryškėjusias tendencijas. Ypač daug klausimų kyla dėl deklaruojamų publikacijų: 1) į projektų mokslinių tyrimų rezultatus gana dažnai įtraukiamos su jais nesusijusios publikacijos; 2) lentelėje „Projekto mokslinių tyrimų rezultatai“ pastebima painiava – sudarytus mokslinių straipsnių rinkinius vieni projektų vadovai fiksuoja HS1 eilutėje, o HS2 nurodo straipsnių kiekį, kiti pastarųjų neįskaičiuoja; vieni sudarytus rinkinius įrašo kaip HS1, kiti – HS6. Tad bendra statistika nėra tiksli; 3) kai kurie projektų vadovai deklaruoja pranešimus mokslinėse konferencijose, bet ne jų pagrindu parengtas publikacijas (vienoje iš ataskaitų atsiskaitoma vien pranešimo iliustracijų rinkiniu); 4) netoleruotina, kad kaip mokslo straipsniai traktuojamos, t.y., įtraukiamos į mokslinių tyrimų rezultatus vos poros puslapių knygų apžvalgos; 5) į „publikuotų darbų sąrašą“ kartais įrašomi dar nepaskelbti kūriniai.

III uždavinys. Kultūros paveldo ir visuomenės sąveikos tyrimai bei paveldo ir tapatumo tyrimams būtinos infrastruktūros sukūrimas

¹⁹ Žr. tyrimų projekto VAT-12056 baigiamosios ataskaitos papildytas išvadas bei rekomendacijas.

²⁰ Žr. tyrimų projekto VAT-12030 baigiamosios ataskaitos išvadas bei rekomendacijas.

²¹ Žr. tyrimų projekto VAT-12031 ekspertinį vertinimą.

2012 m. pagal programos III uždavinį pradėta vykdyti 10 projektų, 2013 m. 2 šio uždavinio projektai baigti.

Projektai aprėpia platų tyrimo objektų ir problemų lauką. Trys projektai (VAT – 12053, VAT–12057, VAT–12038) skirti architektūrinio paveldo identifikavimui, sistemimui, naujų paveldo tyrimo, vertinimo, apsaugos metodų paieškoms, siūlo efektyvių būdų, kaip paveldo objektus pritaikyti visuomenės reikmėms. Kitų trijų projektų tyrimai skirti Lietuvos etninių ir religinių bendruomenių (sentikių, liuteronų, lenkų) kultūriniam paveldui, jo saugojimo problemoms (VAT–12071, VAT–12018, VAT–12012). Keturi projektai tiria dailės, muzikos, taikomojo meno ir archeologijos paveldą (VAT–12010, VAT–12055, VAT–12052, VAT–12043).

Temai „Kultūros paveldas kaip Lietuvos visuomenės tapatumo raiška“ atstovauja keturi projektai, tiriantys dailės, muzikos, taikomojo meno ir archeologijos paveldą. Daugiausia dėmesio skiriama kultūros paveldo artefaktų identifikacijai, rinkimui, kaupimui, sistemimui. Šio tyrimų etapo teoriniai apibendrinimai projektų ataskaitose dar neteikiami. Pagrindinis veiklos rezultatas – surinkti bei susisteminti (arba pradėti sisteminti, katalogizuoti) gausūs kultūros paveldo duomenys. Šiame kontekste išskirtinas projektas „Stebuklingojo atvaizdo tapsmas: procesai ir reiškiniai“ (VAT–12010). Viena projekto vykdytoja, remdamasi rašytiniais LDK ir Lenkijos XVII–XVIII a. šaltiniais, išlikusias paminklais ir bažnytinio meno tyrimais, analizuoja stebuklingojo atvaizdo statuso formavimąsi ir jį kontekstualizuojančius kultūros reiškinius, siekia išryškinti bažnytinio paveldo ir LDK kultūros istorijos ryšius. Vienas iš reikšmingų projekto rezultatų – atskleisti sociokultūrinės aplinkos artefaktai, lemiantys stebuklingo atvaizdo sukūrimą ir jo suvokimą. Projekto vykdytoja patikslino ankstesnes ir pasiūlė naujų garsiųjų LDK švč. Mergelės Marijos atvaizdų istoriografinių interpretacijų. Galima pastebėti, jog menotyrinės projekto išvados nesiejamos su dabartimi, nesvarstoma kultūros paveldo reikšmė, konstruojant šiuolaikinės visuomenės tapatumus.

Projekto „Tradicinės tekstilės ir tautinio tapatumo išsaugojimas šiandieninėje ekologinėje gyvenamojoje“ (VAT–12055) vykdytojai tiria etnografinius buitinius audinius – jų verpalus, audinių paramentrus, lygina Lietuvos liaudies buities muziejuje saugomus audinius su esančiais kituose Lietuvos ar Lenkijos muziejuose. Vykdam projektą jau iširtas įspūdingas kiekis – 782 m audinių. Remiantis lyginamojo tyrimo rezultatais, atliekamos Mažosios Lietuvos buitinių audinių rekonstrukcijos. Projekto metu išausta net 96 m audinių (planuojama išausti viso 120 m).

Projekto „Ankstyvųjų baltų visuomenės tapatumo bruožai, remiantis archeologijos paveldo tyrimais Lietuvoje“ (VAT–12052) vykdytojai iš archeologinių duomenų siekia nustatyti ankstyvųjų baltų etninio, kultūrinio, socialinio, religinio tapatumo bruožus bei jų raišką. Rinkta medžiaga Lietuvos ir užsienio šalių archyvuose, muziejuose bei bibliotekose (surinkti duomenys apie 532 II–I tūkst. pr. Kr. gyvenamuosius ir laidojimo paminklus), atlikta 500 II–I tūkst. pr. Kr. gyvenamųjų ir laidojimo objektų Vakarų, Rytų, Šiaurės ir Pietų Lietuvoje žvalgyba. Sukaupiti duomenys bus paskelbti kuriamose tiriamų paveldo objektų archeologinių duomenų bazėse – kataloguose bei elektroniniame puslapyje.

Projekte „VI–XIX a. Lietuvos muzikinio gyvenimo atodangos: daugiakultūriškumo aspektas“ (VAT–12043) vykdomi muzikinės kultūros paveldo tyrimai. Pasitelkus daugiakultūriškumo perspektyvą, siekiama pateikti naujų įžvalgų apie XVI–XIX a. Lietuvos muzikinį gyvenimą. Antraisiais projekto vykdymo metais buvo renkama archyvinė medžiaga,

atliekamas duomenų sisteminimas ir jų analizė. Tyrimų metu studijuoti archyviniai šaltiniai Lietuvos ir užsienio (Lenkija, Rusija) bibliotekose, muziejuose, archyvuose.

Temai „Paveldo samprata, pažinimas ir apsauga“ skirti trys projektai, kurių metu kuriami nauji archeologinio paveldo vertinimo, įpaveldinimo ar regeneravimo metodai, kaupiami, sisteminami bei analizuojami archeologinio paveldo duomenys. Išskirtinis šių projektų bruožas – praktinis pritaikymas, paveldo politikos formavimas. Sėkmingai realizuotas projektų tikslas atrasti bei pagrįsti efektyvaus architektūrinio paveldo objektų panaudojimo visuomenės tikslams būdus ir formas, pateikti rekomendacijas. Nors projektai dar nepabaigti, metinėse ataskaitose šios rekomendacijos jau teikiamos.

Projekte „XVI a. pab.–1940 m. Lietuvos karinio paveldo objektų (statinių, jų kompleksų, vietovių) tyrimai“ (VAT–12038) pasiūlyta nauja architektūrinio-urbanistinio potencialo vertinimo metodika, surinkta archyvinė medžiaga apie architektūrinius karo objektus, užfiksuota ir ištirta jų būklė. Projekto rezultatai paskelbti išsamioje, gausiai iliustruotoje monografijoje. Projekto tyrėjai pateikia rekomendacijas, kaip praktiškai pritaikyti šį architektūrinį paveldą: karo objektai gali ir turi būti efektyviai panaudojami, kuriant urbanistinę miesto struktūrą, rajonų ir miestų įvaizdį. Jie gali tapti pėsčiųjų zonomis ir kt.

Projekto „Paveldotyra: materialumo ir nematerialumo aspektai Lietuvos tarpukario (1918-1940) architektūroje“ (VAT–12057) vykdytojai kuria XX a. pradžios architektūrinio paveldo įpaveldinimo metodologiją, integruojančią paveldosaugos teoriją, architektūros istoriją bei šiuolaikines technologijas. Pradėtas kurti virtualus tarpukario architektūrinių reikšmių žemėlapis (ataskaitoje pateiktas koncepcinis šio žemėlapio modelis), AUTC duomenų bazę projekto vykdytojai papildė 40 naujų registruotų objektų.

Projekte „Inovatyvūs architektūros paveldo regeneravimo metodai: Panemunės pilys“ (VAT–12053) siekiama pagrįsti naujus plytų mūro architektūros paveldo regeneravimo metodus ir išryškinti Panemunės pilių pritaikymo visuomenės poreikiams galimybes. Apibendrinami tiriamų objektų vertinimų rezultatus, projekto vykdytojai siūlo naujai įvertinti Panemunės pilių pasiekiamumą, konstatuoja kompleksinio požiūrio į regeneruojamus kultūros paveldo objektus stygių, įvardina Panemunės pilių inžinerinių sistemų sprendimų iššūkius, pabrėžia, jog būtina naujai įvertinti kultūros paveldo objektų energetinį efektyvumą, numatyti priemones jo pagerinimui.

Trys projektai susiję su tema „Kultūros paveldo funkcionavimas Lietuvos visuomenėje“.

Tiriamos Lietuvos etninės ir religinės bendruomenės ir jų kultūrinis paveldas. Renkama ir analizuojama archyvinė medžiaga, rengiami spaudai rašytiniai etninio-religinio paveldo šaltiniai, kaupiami ir sisteminami vizualiniai duomenys bei artefaktai.

Projekto „Klaipėdos krašto etnokonfesinio paveldo tyrimai, sukuriant geografinę informacinę sistemą“ (VAT–12018) vykdytojai, sukūrę naują artefaktų rinkimo metodiką, tiria 40 senųjų Klaipėdos krašto kapinių. 2012–2013 m. buvo fiksuojami, sisteminami bei inventorizuojami istoriniai ir gamtiniai artefaktai. Surinkti duomenys kaupiami skaitmeninėje talpykloje. Per 2013 m. projekto vykdytojai dokumentavo 1.155 artefaktus, parengė 1.460 aprašų, sukūrė 3.677 fotografijas, inventorizavo daug gamtinių artefaktų.

Lietuvos sentikių raštija bei ikonų tapytojo I. Michailovo veikla tiriama projekte „Lietuvos sentikių kultūros paveldas XVIII-XX a.: raštijos paminklai ir ikonų tapyba, Lietuvos sentikių paveldas“ (VAT–12071). Per 2012–2013 metus projekto vykdytojai parengė spaudai Lietuvos ir

Rusijos sentikių raštijos šaltinį, suskaitmenino ir aprašė 1996–2005 metų fotoarchyvą ir jį papildė 2006–2013 m. Lietuvos sentikių kultūros paveldo lauko tyrimų medžiaga, sukūrė Lietuvos sentikių kultūros paveldo duomenų bazę.

Vykdamas projektą „Janas Karlovičius – XIX ir XX a. sandūros mokslinio ir kultūrinio gyvenimo skeleidėjas“ (VAT–12012), buvo renkama bei aprašoma archyvinė medžiaga, susijusi su Lietuvos ir Lenkijos tyrėjo Jano Karlovičiaus moksline ir kultūrine veikla, nagrinėjami jo lituanistiniai darbai (lietuvių kalbos ir folkloro tyrimai), lenkų kalbotyra (tarminė leksikografija).

IV uždavinys. Įvairių (tarp jų ir naujų) šiuolaikinio pasaulio iššūkių – globalizacijos, sekuliarizacijos ir kitų – poveikio tapatumui pobūdžio, poveikio valstybei, kalbai ir kultūrai tyrimai

Sprendžiant IV uždavinį 2013 metais vykdyti 8 projektai. 3 projektai pradėti vykdyti 2010 m. liepos – rugpjūčio mėn. baigėsi 2013 metais birželio – rugpjūčio mėn.

Vienas 2010 pradėtas vykdyti projektas „Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui“ (VAT–10032), vykdytas 2010 07 01–2013 06 30, atliepė visas tris uždavinio priemones: globalizaciją, sekuliarizaciją ir naujus šiuolaikinio pasaulio iššūkius tapatumui. Du projektai, pradėti vykdyti 2010 m., teminiu požiūriu siauresni. Vieną uždavinio priemonę – sekuliarizacijos iššūkius – atliepė projektas „Sekuliarizacijos proceso ypatumai Lietuvoje: viešo ir privataus religingumo sankirtos“ (VAT–10056), vykdytas 2010 09 01–2013 08 31. Projektu „Lietuvių kalba: idealai, ideologijos ir tapatybės lūžiai“ (VAT–10038), vykdytu 2010 09 01–2013 07 31, aprėptos dvi uždavinio priemonės: globalizacija ir nauji šiuolaikinio tapatumo iššūkiai kalbai.

2012 metais pradėti vykdyti 5 projektai. Projektas „Emigracija ir šeima: iššūkiai, šeiminiai resursai, sunkumų įveikos būdai“ (VAT–12023; projekto vykdymo pradžia 2012 07 01) ir „Globalizacijos (transnacionalizmo) poveikis valstybinio ir tautinio tapatumo fragmentacijai“ (VAT–12025; projekto vykdymo pradžia 2012 06 01) orientuoti su išlygomis į dvi uždavinio priemones: globalizaciją ir naujus šiuolaikinio pasaulio iššūkius tapatumui. Projektas „Konceptualiosios metaforos viešame diskurse“ (VAT–12022, projekto vykdymo pradžia 2012 03 01) atliepia vieną uždavinio priemonę – globalizaciją, jos poveikį semantiniams kalbos procesams. 2 projektai pradėti vykdyti 2012 09 01: „Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų erdvinės struktūros savitumo nustatymas ir jo išsaugojimas“ (VAT–12068) ir „Kalba Vilnius II: miestas ir kalbos įvairovė“ (VAT–12070). Pirmuoju projektu aprėptos dvi uždavinio priemonės: globalizacija ir nauji šiuolaikinio pasaulio iššūkiai kultūriniam tapatumui. Antruoju projektu aprėptos dvi uždavinio priemonės: globalizacija ir nauji šiuolaikinio tapatumo iššūkiai kalbai.

Teminiu požiūriu projektų vykdytojai atlieka kultūros, religijos, kalbos tapatumų tyrimus, taip pat tiriami globalios migracijos iššūkiai Lietuvos valstybei per šeimą ir globalizacijos procesų įtaka jaunimo tapatumui, jaunimo santykis su valstybe.

Ekspertai teigiamai įvertino trijų IV uždavinio projektų baigiamąsias ataskaitas ir penkių projektų metines ataskaitas. Buvo rekomenduota projektus tęsti. Abejonių nekelia, kad projektų vykdytojai ir 2013 m. pasiekė svarių teorinių rezultatų ir pateikė originalių įžvalgų, analizuodami šiuolaikinio pasaulio iššūkių poveikį tapatumui ir jo transformacijoms. Tai taikytina nuo 2010 m. vykdytiems projektams ir kai kuriems nuo 2012 metų vykdytiems projektams.

Pažymėtina, kad ne visuose projektuose susitelkta ties teoriniais rezultatais, tačiau rimtų teorinių rezultatų yra pasiekta, vykdant fundamentinius tyrimus. Rimtomis teorinėmis įžvalgomis reikia laikyti šias išvadas:

– šiuolaikinio pasaulio iššūkius religijos ir kultūros sritims bei jų tarpusavio santykio transformacijas pirmiausia reprezentuoja ne globalizacija, o sekuliarizacija. Kiti šiuolaikinio pasaulio iššūkiai – nihilizmas, cinizmas iš vienos pusės, religinės patirties vizualizacija, religinio „gyvenimo“ patyrimo persikėlimas į kasdienybės sritį, kultūros pasaulio medializacija vienaip ar kitaip yra susiję su sekuliarizacija ir tampa jos išraiška;

– įsivaizduojamybės tematizavimas naikina perskyrą tarp vidujybės ir išorybės, leiddamas šias sferas suprasti kaip jauslumo ir viršjauslumo sąveikos lauką. Įsivaizduojamybės problematika praplečia vaizduotės analizę, išlaisvina ją iš subjektyvumo ir atskleidžia nepanaikinamą ontologinių ir epistemologinių plotmių sąsajos dvilypumą;

– sekuliarumo samprata apima istorinį ir struktūrinį jos aspektus;

– cinizmo fenomenas išryškėja lyginant cinizmą ir nihilizmą ontologinių nuostatų aspektu;

– šiuolaikiniam teoriniam nihilizmo kontekstui naują impulsą suteikia vadinamasis „naujasis realizmas“;

– sekuliarizacijos ir nihilizmo santykis yra reikšmingas religijos ir kultūros fenomenų tarpusavio santykio ir jo transformacijos analizei;

– probleminiai Šventybės sampratos aspektai atsiskleidžia išryškinant jausmo reikšmę šventybės ir pasaulietiškumo sričių atskyrimui;

– svarstant religinio ir kultūrinio tapatumo santykį ir to santykio transformacijas, analizuotinos tapatybės suvokimo Lietuvoje transformacijos XX – XXI a. pr., siekiant atskleisti terminų *tauta*, *tautiškumas* ir *etnosas*, *etniškumas* naudojimo pokyčius sekuliarizuotoje religinėje kultūroje;

– sekuliarizacijos raiška ir jos prasmė atsiskleidžia aptariant ir analizuojant religijos bei šiuolaikinio meno santykį;

– teatro, kino ir kt. vizualios „prigimties“ fenomenai bei virtualioji realybė suvokiami kaip tam tikri kultūrinės tapatybės formuojantys veiksniai sekuliarizuotame pasaulyje;

– estetikos sampratos transformacijos reikšmingos meno apskritai bei vizualaus meno sampratai;

– vaizdo statuso kaita sekuliarizuotame pasaulyje. Švč. Trejybės ikonografijos istorija ir kontroversijos leidžia iš naujo svarstyti meninio atvaizdo ontologinį statusą („Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui“, VAT–10032).

– sekuliarizacijos procesą galima suvokti tik kaip vieną iš *galimų* kaitos trajektorijų. Sociologiniai religijos raiškos ir kaitos tyrimai – tai religinių procesų raiškos specifiškumą ir juos lemiančių konteksto ypatumų tyrimai, pripažįstant galimą religijos kaitos proceso trajektorijų ir dimensijų įvairovę.

– valstybės dalyvavimas religijoje, savo ruožtu liudijantis religijos svarbos augimą Lietuvoje, pastaruosius du dešimtmečius palaipsniui didėjo. Religija išlieka kaip viešosios sferos žaidėjas, kuris atitinka religijos deprivatizacijos tezę;

– kalbant apie sekuliarizacijos raišką individo lygmenyje, išskirti keturi religingumo tipai – *katalikiškas*, *ortodoksinis*, *katalikiškas refleksyvusis*, *naujasis konfesinis ir individualus religingumas*;

– stebimas religinių vertybių supasaulietinimas, religinių praktikų habitualizacija, simbolinis religingumas, kuris reiškia religinių simbolių dekontekstualizaciją – jų atsiejamą nuo religinių praktikų ir tikėjimų, religinių ritualų funkcijos transformacija;

– individo lygmenyje vyksta religijos kaita, reiškianti kitokio religingumo (greta tradicinio) susiformavimą, bet ne dažnai politizuoto sekuliarizacijos proceso, suprantamo kaip religijos nykimo šiuolaikinėje visuomenėje raiška („Sekuliarizacijos proceso ypatumai Lietuvoje: viešo ir privataus religingumo sankirtos“, VAT–10056).

Kitos tyrimų srities įžvalgos:

– tarmės ir toliau išlieka vertinga kalbos atmaina savoje aplinkoje, t.y. ten, kur nėra konkurencijos su netarminiais kodais;

– lietuviškoje žiniasklaidoje vyksta panašūs kaip visoje Europoje viešosios kalbos neformalėjimo procesai: viešosios kalbos kaitos kontekstas keičiasi iš surežisuotos ir monologinės į dialoginę viešąją erdvę, didėja viešosios erdvės prieinamumas įvairesniems dalyviams („Lietuvių kalba: idealai, ideologijos ir tapatybės lūžiai“, VAT–10038).

Projekto „Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui“, VAT–10032, vykdytojai 2010 07 01–2013 06 30 plėtojo sekuliarizacijos, nihilizmo, cinizmo, įsivaizduojamybės teorines sampratas (vien tarptautinių teorinių seminarų buvo organizuota 14), išsamiai analizavo sekuliarizacijos iššūkį kasdienybei ir vizualiajai sferai bei vaizduotę ir tapatumą. Ypač reikia pabrėžti per projekto tyrimus išryškėjusias teorines nihilizmo problemas ir projekto vykdytojų požiūrį į jas. Dėmesys buvo skirtas „europietiško“ dimensijai nihilizme, nihilizmo ir tikrovės santykiui, hermeneutiniam nihilizmui, interpretacijos ir tikrovės santykiui. Tyrimų rezultatai paskelbti dviejose monografijose (kolektyvinėje *Sekuliarizacija ir dabarties kultūra* ir individualioje *Įsivaizduojamybė*), 26 mokslo straipsniuose, kurių planuota buvo tik 18, daugelyje kitų akademinių publikacijų. Darbų buvo padaryta daugiau, nei planuota. Projekto vykdytojai tikrai ambicingi mokslininkai, įrodantys lietuvių filosofijos teorinį svarumą ir lygia greta diskutuojantys su užsienio kolegomis, kuriuos jie cituoja. Svarbu pabrėžti, kad projekto vykdytojai vykdė intensyvią projekto sklaidą. Projekto rezultatai buvo viešinami konferencijose, seminaruose, viešose paskaitose, žiniasklaidoje.

Projekto „Sekuliarizacijos proceso ypatumai Lietuvoje: viešo ir privataus religingumo sankirtos“ 2010 09 01–2013 08 31, VAT–10056, vykdytojai atliko individualaus religingumo empirinius tyrimus. Taip pat dėmesys buvo skirtas religinių simbolių naudojimui lietuvių kultūrinės tapatybės darybos procesuose. Tas tyrimas parodė, kad katalikybė tampa ne religinio, bet kultūrinio tapatumo ženklu. Buvo atliktas individualaus religingumo tyrimas, atskleidęs gilumines to religingumo reikšmes bei sampratas. Projekto vykdytojai atsižvelgė į 2011 metų programos ataskaitoje pareikštą priekaištą dėl teorinių tyrimų stokos. Teorinės įžvalgos, sekuliarizacijos samprata kartu su empirinių tyrimų duomenimis pateiktos ir projekto vykdytojų monografijoje *Religija Lietuvoje* (2012 m.) ir papildomai parengtoje antrojoje, tyrimo rezultatus pristatančioje monografijoje *Viešos ir privačios religijos kontūrai šiuolaikinėje Lietuvoje* (2013 m.), papildomai sudarytame žurnalo *Kultūra ir visuomenė* numeryje (2011 2 (3)), mokslo straipsniuose. Projekto sklaida vykdyta tarptautiniuose ir nacionaliniuose renginiuose.

Projekto „Lietuvių kalba: idealai, ideologijos ir tapatybės lūžiai“, VAT–10038, 2010 09 01–2013 07 31, vykdytojai tyrė lietuvių kalbos ir standartizavimo ideologijų raidą ir vaidmenį vėlyvosios modernybės laikais. Į sąvokos *vėlyvoji modernybė* vartojimą buvo atkreiptas ir

ekspertų dėmesys. Projekto vykdytojams būtų buvę pravartu ją argumentuoti ir pagrįsti (jeigu tai įmanoma). Projekto vykdytojai analizavo 2011 metais sukauptus duomenis, atliko eksperimentus, baigė rengti sakininės žiniasklaidos tekstyną. Taip pat analizuojama standartizavimo ideologijų kaita, asmenybės autoriteto vaidmuo visuomenei, kalbos priežiūros aparatas. Eksperimentai įdomūs, jų rezultatai parodo apklaustųjų santykį su bendrine kalba. Didelis dėmesys, kaip jau minėta, skirtas sakininės žiniasklaidos kalbai. Taikliai buvo konstatuoti pokyčiai. Projekto vykdytojai palaiko nuostatą, kad į kalbą reikia žvelgti kaip į nepažiną ir nekontroliuojamą tikrovę. Postuluojama, kad kaip tik žiniasklaida gali formuoti ir skleisti gerą kalbos standartą. Tas postulatas turėjo būti įrodytas. Projekto vykdytojai (sveikintina, kad projekte dalyvavo ne tik kalbininkai, bet ir istorikai, literatai, žurnalistai) siekė atsakyti į klausimus: kokia socialinė vertė šiandien priskiriama bendrinei kalbai ir kitoms (geografinėms, socialinėms) lietuvių kalbos atmainoms? Kokią metodinę ir teorinę reikšmę turi sąmoningų ir nesąmoningų nuostatų matavimai? Kaip kito viešosios kalbos vartoseną, kai TV ir radijuje ideologizuotus tekstus ėmė keisti necenzūruojamas kalbėjimas, atspindintis ir formuojantis viešųjų asmenų ir jų auditorijos tapatybes? Kokį vaidmenį kuriant ir skleidžiant kalbos ideologijas ir standartus vaidina žiniasklaida? Kokia savimone rėmėsi kalbos standartizavimas moderniai tautai kuriantis etnolingvistiniu pagrindu, kaip jis transformavosi sovietmečiu ir koks įsitvirtino dabartinėje Lietuvoje? Klausimai įdomūs, bet neišvengta subjektyvumo į juos atsakant, nes sociolingvistika yra ir empirinių duomenų interpretacijos mokslas. Kita vertus, sociolingvistika yra mokslas, kaip visuomenė veikia kalbą, todėl būtini išsamūs empiriniai tyrimai. Projekto rezultatai skelbiami 15 mokslo straipsnių ir kitose akademinėse publikacijose. Projekto sklaida buvo išsami. Rezultatai pristatyti tarptautinėse ir nacionalinėse konferencijose, seminaruose, žiniasklaidoje. Parengtas skubotas, nestokojantis „ideologinių“ teiginių ir deklaratyvumo elementų kolektyvinės monografijos, kurios pavadinimas sutampa su projekto pavadinimu, variantas, kuris turėtų įgyti solidesnį teorinį pamatą.

2012 m. pradėti vykdyti projektai tinkamai suformulavo metodologinius ir metodinius tyrimų pagrindus, deramai atliko mokslinių tyrimų apžvalgas.

Projekto „Emigracija ir šeima: iššūkiai, šeiminiai resursai, sunkumų įveikos būdai“ (VAT–12023) atliko suplanuotus tyrimus: žvalgomąjį tyrimą tarptautiniu VKV-TS tyrimo instrumentu ir pakeliui pakoreguotas 2012 metais parengtas klausimynas, sudarytas klausimų blokas, papildantis tarptautinį VKV-TS tyrimo instrumentą ir parengtas galutinis papildytas Lietuvos VKV-TS tyrimo instrumentas, atliktas Lietuvos šeimų kiekybinis tyrimas. Projekto vykdytojai suorganizavo tarptautinį mokslinį seminarą, pradėjo monografijos *Žemėlapis metodas šeimų tyrimuose* rengimo darbus. LMT leido atidėti monografijos leidimą. Ir tai suprantama, nes vykdytojai atliko kitus daug laiko reikalaujančius darbus, parašė ir įteikė spaudai mokslo straipsnių ir paskelbė pasaulinio (taip vykdytojai vadina tarptautinį seminarą) seminaro tekstus.

Projekto „Globalizacijos (transnacionalizmo) poveikis valstybinio ir tautinio tapatumo fragmentacijai“ (VAT–12025) vykdytojai teoriškai ir metodologiškai pagrindę globalizacijos procesų daromą poveikį tautinio tapatumo transformacijoms per palyginamąją mokslinės literatūros ir tyrimų analizę, 2013 metais atliko lauko tyrimus, kuriuose pasigesta konceptualaus pagrindimo, tai pastebėjo ir ekspertai, vertinę projektą. Spaudai parengti 5 straipsniai yra iš esmės įvairių autorių požiūrių apžvalga, neatskleidžiant M. Römerio valstybės teorijos ir

nacionalinės valstybės modelio „metodologinio nacionalizmo“ santykio. Gilesnio teorinio žvilgsnio nepastebėta, nors galima buvo laukti įdomių teorinių įžvalgų ir svarių empirinių duomenų. Projektas buvo pristatytas nacionaliniame seminare.

Projekto „Konceptualiosios metaforos viešame diskurse“ (VAT–12022) vykdytojai studijavo teorinę medžiagą, svarstė konceptualiųjų metaforų žodyno sudarymo principus, kaupė konceptualiųjų metaforų bazę iš pasirinktų viešojo diskurso šaltinių: interneto portalų *delfi.lt*, *lrytas.lt*, *respublika.lt*, *aidas.lt*, *pasveik.lt*, 8-jo ir 9-jo dešimtmečio laikraščių „Tiesa“ ir „Komjaunimo tiesa“. Projekto vykdytojai, žinomi kognityvinės lingvistikos atstovai ir konceptualiosios metaforos tyrėjai, jau teikdami projektą tikrai buvo susipažinę su moksline literatūra ir žodynų sudarymo principais. Vadinasi, jau galima buvo laukti ir apibendrinimų, ne tik svarstymų, nes 2014 metai yra baigiamieji projekto metai. Publikuoti 5 mokslo straipsniai, spaudai įteikti dar 2. Projektas pristatytas tarptautinėje mokslo konferencijoje.

Projekto „Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų erdvinės struktūros savitumo nustatymas ir jo išsaugojimas“ (VAT–12068, projektas pradėtas vykdyti 2012 09 01) vykdytojai rinko ir išanalizavo Lietuvos statistikos departamento visuotinio šalies gyventojų ir būstų 2001 m. ir 2011 m. surašymo rezultatus, kurių statistinė analizė atlikta pagal šalies teritorijos administracinio suskirstymo vienetus: apskritis, savivaldybes ir seniūnijas. Pagal 2011 m. surašymo duomenis šalyje yra 103 miestai, iš jų 4 didmiesčiai, 29 vidutinio dydžio miestai ir 70 mažų miestų. Kaimo gyvenamųjų vietovių yra 20940, iš jų 249 miesteliai, 19004 kaimai ir 1687 viensėdžiai. Bendras šalies gyvenamųjų vietovių skaičius sudaro 21043. Bendras šalies gyventojų skaičius yra 3043429, iš jų 2031211 miesto gyventojų (66,7 proc.) ir 1012218 kaimo gyventojų (33,3 proc.). Tyrimais taip pat nustatyta, kad iš minėto kaimų ir viensėdžių skaičiaus dabartiniu metu 3346 kaimai (17,6 proc.) ir 873 viensėdžiai (51,7 proc.) neturi gyventojų ir yra prie išnykimo ribos, o tai atsiliepia šalies kraštovaizdžio erdvinei struktūrai, jo savitumui. Lauko tyrimams atrinkta apie 1650 gyvenamųjų vietovių. 2013 metais ištirta beveik pusė. Siekiant išsiaiškinti visuomenės nuomonę apie šalies miestų, miestelių ir kaimų savitumą yra vykdomi sociologiniai tyrimai, kuriuos atlieka pagal parengtą anketą Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“. Projekto vykdytojai yra numatę parengti studiją apie nagrinėjamų vietovių istorinę raidą, reikšmingumą ir svarbą Lietuvos savitumui. Ekspertai turėjo priekaištų dėl metodologinių dalykų, atrankos principų ir atsilikimo nuo deklaruoto projekto plano. Spaudai yra parengti 4 mokslo straipsniai. Neaišku, ar tie straipsniai suguls į studiją, nes sunkiai įsivaizduojama projekto baigtis. Projekto sklaida vyko mokslinėse konferencijose.

Projekto „Kalba Vilnius II: miestas ir kalbos įvairovė“ (VAT–12070, projekto pradžia 2012 09 01) vykdytojai siekia užpildyti Vilniaus kalbos įvairovės ir jos vertinimo tyrimų spragą. Jie tęsia kokybinius ir kiekybinius vilniečių (jaunimo, suaugusiųjų) kalbos variantiškumo ir sociokultūrinių reikšmių tyrimus, taip pat tiria Vilniaus kalbos bruožų vietą netarminių lietuvių kalbos atmainų kontinuume, jų plitimą sakytinėje žiniasklaidoje, kartu atsižvelgiant į urbanistinio centro vaidmens įvairovės kaip iššūkio tradicinei tapatybės sampratai vertinimus. Vykdytojai atliko visus planuotus Vilniaus kalbos tyrimo metodikos rengimo, empirinės medžiagos kaupimo ir sklaidos darbus. Sukurtas Vilniaus jaunimo tekstyno modelis ir pagal jį baigiamas kaupti tekstynas reprezentuoja autentišką dviejų amžiaus grupių, abiejų lyčių jaunimo kalbą etniškai žymėtuose ir etniškai nežymėtuose Vilniaus rajonuose. Šios stebėjimų išvados patvirtintos papildoma internetine apklausa. Suaugusiųjų vilniečių kalbos variantams tirti

baigiama rengti sociolingvistinių intervių bazė, skirta bendriesiems Vilniaus kalbos bruožams ir jų koreliacijoms su amžiaus, lyties, socialinės grupės ir stiliaus kintamaisiais tirti. Bazės pagrindas – interviu su *lietuvių* tautybės vilniečiais – papildytas dviem kontrolinėmis informantų grupėmis: informantais iš mišrių lietuvių ir slavų tautybės šeimų ir rusų ir lenkų tautybės informantais vilniečiais. Atliekami lyginamieji spontaniškos vilniečių kalbos ir žurnalistų kalbos tyrimai. Projekto eiga buvo viešinama tarptautinėse konferencijose, seminaruose, paskaitose ir žiniasklaidoje.

Keturi šio uždavinio projektai yra instituciniai (t. y. jų vykdytojai dirba vienoje institucijoje, nors projekto „Konceptualiosios metaforos viešame diskurse“ (VAT–12022, projekto vykdymo pradžia 2012 03 01) iniciatoriai tikrai galėjo pasitelkti ir kitų institucijų specialistų. Projekto „Lietuvių kalba: idealai, ideologijos ir tapatybės lūžiai“ (VAT–10038) iniciatoriai subūrė gausų įvairių institucijų mokslininkų ne tik kalbininkų būrį ir tai yra sveikintina, nes kalba yra visų mokslininkų darbo instrumentas, todėl labai įdomūs yra ne kalbininkų pastebėjimai apie kalbą. Projektų „Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui“, „Globalizacijos (transnacionalizmo) poveikis valstybinio ir tautinio tapatumo fragmentacijai“, „Kalba Vilnius II: miestas ir kalbos įvairovė“ vykdytojai sutelkė ne vien savo institucijų mokslininkus.

Abejonių nekelia, kad baigti projektai ir 2012 m. pradėti vykdyti projektai pasiekė ir pasieks intriguojančių bei netikėtų rezultatų. Buvo ir yra vykdomi rimti teoriniai tyrimai, atlikti ir atliekami su išlygomis solidūs sociologiniai ir sociolingvistiniai eksperimentai.

V uždavinys. Lituaništinio paveldo ir tapatumo vieningos informacinės infrastruktūros koncepcijos parengimas

Vykdamas Programos V uždavinį, buvo realizuojamas vienas projektas „Senosios lietuvių k. tekstyno (SLIEKKAS) lingvistinės anotacijos technologinė ir mokslinė bazė“ (VAT–12019). Projekte sutelktas tarptautinis vykdytojų kolektyvas. Tai Lietuvos, Vokietijos ir Italijos mokslininkai. Projekto vykdytoja 2013 metais buvo ir Švedijos baltistė. Projektas pradėtas vykdyti 2012 03 01. Giliosios anotacijos referencinis *Senosios lietuvių kalbos tekstynas* (SLIEKKAS) apims 1500–1800 m. laikotarpį 2012 m. lapkričio – 2013 m. spalio mėnesį projekte buvo paraleliai vykdomos šios veiklos: likusių šaltinių tekstų skaitmeninimas, kritinis parengimas anotacijai, struktūrinė ir tekstologinė anotacija, dalies lietuviškų tekstų lotyniškų vertimo šaltinių ir vokiškų vertimų skaitmeninimas bei kritinis parengimas tolesnei automatinei leksinei bei morfologinei anotacijai, šaltinių tekstų metaaprašas (metainformacija), šaltinių tekstų leksinė ir gramatinė anotacija: pusiau automatinės anotavimo sistemos struktūrinimas, tvarkymas ir pritaikymas, tekstų ir anotacijų sluoksnių konvertavimas į anotacinę programą ELAN ir korektūros skaitymas, anotuotų tekstų lygiagretinimas su šaltinių faksimilėmis: naujų programų įdiegimas.

Ataskaitiniu laikotarpiu yra atliktos visos paraiškoje numatytos veiklos: šaltinių tekstų skaitmeninimas, kritinis parengimas anotacijai, struktūrinė ir tekstologinė anotacija. Suskaitmeninti, struktūriškai bei tekstologiškai anoutuoti ir tolesnei leksinei bei gramatinei anotacijai parengti visi projekte numatyti lietuvių kalbos tekstai, atlikti lietuviškų tekstų lotyniškų vertimo šaltinių ir vokiškų vertimų skaitmeninimo bei kritinio parengimo tolesnei

automatinei leksinei bei morfologinei anotacijai darbai. Sukurtas ir pradėtas taikyti senosios lietuvių kalbos tekstų leksinio bei gramatinio anotavimo mechanizmas. Teksto ir anotacijų duomenys apdorojami ir leksinė bei morfosintaksinė anotacija atliekama kalbinių duomenų tvarkymo bei analizės programoje *Toolbox* (SIL: *Data management, parsing and text analysis*, <http://www.sil.org/computing/toolbox/>). Programa *Toolbox* tekstų anotacijos darbo procese automatiškai ieško reikalingos informacijos visuose duomenų rinkiniuose iš eilės, daugiaprasmiai atvejais anotuotojas pasirenka reikalingą informaciją iš programos siūlomų variantų. Kiekvienam tekstyno tekstui iš pradžių buvo parengti atskiri anotacijos duomenų rinkiniai, t. y. kiekvienas tekstas turėjo individualų *Toolbox* programos projektą.

Pradėjus anotuoti tekstus paaiškėjo, kad automatinis duomenų rinkinių generavimas pasiteisino apie 60% atvejų. Tekstų ir anotacijų sluoksnių konvertavimas į anotacinę programą ELAN ir korektūros skaitymas. Parengta XML struktūra, kuri apima visus numatytus senosios lietuvių kalbos tekstų anotacinius sluoksnius ir kuri yra suderinta su senosios vokiečių kalbos anotuoto tekstyno, apimančio lotyniškus ir vokiškus tekstus, standartais. Visų anotacijos sluoksnių generavimui šiuo metu geriausiai pritaikyta Maxo Plancko Psicholingvistikos institute Nijmegene (Olandija) sukurta leidybinė programa ELAN (*Linguistic Annotator*, Max-Planck-Institute for Psycholinguistics Nijmegen, The Netherlands, <http://www.lat-mpi.eu/tools/elan>), reguliariai tobulinama istorinių tekstynų rengimo reikmėms. Projektas siekia harmoningo lietuvių kalbos paveldo įtraukimo į pasaulinį informacinės infrastruktūros tinklą ir kloja pamatus naujo lygmens fundamentiniams darbams. Projekto rezultatai buvo pristatyti viešojoje paskaitoje ir 7 tarptautinėse konferencijose. Ekspertai teigiamai įvertino projekto metinę ataskaitą. Visiškai realu tikėtis gerų rezultatų, nes tekstynų kūrimas kloja pamatus naujo lygmens fundamentiniams darbams.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

I uždavinys

Septyni 2012 metais startavę pirmojo uždavinio projektai yra tęsiami. Visi projektai su nedidelėmis išlygomis sulaukė palankių ekspertų vertinimų.

Beveik visi šio uždavinio projektai yra grindžiami nauja archyvine medžiaga, sukaupta dirbant Lietuvos ir užsienio (daugiausia Lenkijos) atminties institucijose. Sociologų, etnologų projektų metu sukurti nauji mokslo šaltiniai – vykdant lauko tyrimus ar apklausas užrašyta dešimtys kokybinių ir kiekybinių interviu.

Praėjus pusantrų metų nuo šių projektų pradžios dar anksti kalbėti apie fundamentalesnius jų rezultatus. Kita vertus, dauguma projektų net nekelia tokių tikslų, nors I uždaviniu būtent tai ir numatoma. Šiame tyrimų etape dažniau susitelkiama konkretaus objekto, pasirinktojo tyrimų lauko analizei, darant prielaidą, jog kultūrinio ar socialinio tapatumo problematika visada išlieka aktuali, ji neišvengiamai išnyra, net jei tiesiogiai nėra reflektuojama.

Svaresnių apibendrinančiųjų išvadų galbūt galima tikėtis iš baigiamųjų kitų metų ataskaitų.

Nors į teorinius pirmojo uždavinio iššūkius projektai nėra orientuoti, jie atitinka pirmosios, antrosios ir trečiosios priemonės formuluotes – įvairiais aspektais yra tiriama tapatumo samprata,

raiška ir raida. Mažiau dėmesio skiriama nematerialiojo kultūros tyrimams ir jo sąveikai su socialinio ir kultūrinio tapatumo raiška.

II uždavinys

II uždavinys programoje susilaukęs daugiausia dėmesio, jame formuluotas tyrimų temas 2013 m. analizavo daugiausia projektų – 12. Jie vykdomi ir baigiami sėkmingai, nors ne be LMT ekspertų pastebėtų trūkumų. Vyrauja XX a. istorijos problematika: ji analizuojama 9-iose iš 12 projektų; iš jų 6-iose analizuojami sovietmečio istorijos, atminties, įtakos tapatumui klausimai. Tokia tyrimų situacija gana natūrali, atspindi šio laikotarpio aktualumą ir pastangas fiksuoti nykstančius šaltinius. Sovietmečio tyrimai ir jų sklaida skatintini, jie aktualūs ir Lietuvos visuomenei, ir tarptautinei mokslo bendruomenei.

Svarbiausi II uždavinio tyrimų rezultatai – nuoseklūs lyginamieji kai kurių LDK, tarpukario Lietuvos Respublikos bei sovietmečio atminties, dabartinės istorijos politikos, lietuvių išėivijos tapatumo aspektų tyrimai, naujos problematikos išskleidimas ir naujų istorijos šaltinių atradimai. Atminties politikos valdymo tyrimai ypač savalaikiai, juose suformuluotos teorinės įžvalgos socialiai veiksmingiausios, yra aktualios Seimui inicijavus įstatymo projektą „Dėl Lietuvos tautos istorinės atminties“ ir kilus diskusijoms dėl Lietuvos istorijos politikos krypčių.

Nors programos detalijame plane buvo pateikti uždavinių, priemonių ir orientacinių temų aprašai, ne visi projektai buvo tinkamai „suorientuoti“ – pvz., II uždavinio rėmuose tirti labiau su paveldosauga susiję projektai (VAT–12042, kiek mažiau – VAT–12031), kai kurių kitų projektų tematika taip pat netilpo į apibrėžtis. Todėl rekomenduotina formuluojant mokslo programas projektų kūrėjams palikti daugiau erdvės.

Dvejų-trejų metų trukmės mokslo projektų sėkmės garantas – pakankamas išankstinis įdirbis. Turint omenyje, kad šiuo metu daugelis vykdytojų, be pareigų aukštosiose mokyklose ir mokslo institutuose, dirba ne viename projekte, rekomenduotina optimizuoti darbo trukmę, antraip, išankstiniam įdirbiui senkant, kyla pavojus tyrimų lygiui bei originalumui.

III uždavinys

Vykdamas Programos III uždavinio projektus sukurti nauji archeologinio paveldo vertinimo, įpaveldinimo ar regeneravimo metodai. Surinkti ir susisteminti gausūs Lietuvos dailės, muzikos, taikomojo meno, archeologijos ir etninių bei religinių mažumų paveldo artefaktai. Sukurtos/kuriamos Lietuvos kultūrinį paveldą archyvuojančios 4 skaitmeninės duomenų bazės bei elektroniniai puslapiai.

Pateiktos vertingos ir praktiškai pritaikomos rekomendacijos, kuriose konstatuojama, jog: 1) dalis tirtų architektūros objektų yra įtraukti į kultūros paveldo registrą, tačiau nemaža dalis saugotinių objektų neturi kultūros paveldo statuso arba įtraukti į saugomų kultūros paveldo objektų registrą kaip pavieniai objektai arba vietovės, kas neleidžia optimaliai saugoti visų jų vertingųjų savybių; 2) būtina naujai įvertinti architektūrinio paveldo objektų pritaikymo visuomenės reikmėms pasekmes, gaunamą naudą ir investicijų panaudojimą.

Kita vertus, svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog kai kurių projektų išvados yra siauro dalykinio (pavyzdžiui, menotyrinio) pobūdžio, jose pasigendama apibendrinimų, siejančių projekto rezultatus su programoje įvardintais vykdytos temos rezultatais, t.y. išvadų, aiškiai

artikuluojančių tirtos kultūros paveldo vietą modernios visuomenės struktūroje, jo reikšmę, konstruojant šiuolaikiniai visuomenei būdingus tapatumus.

IV uždavinys

Vykdamas projektus pagal Programos IV uždavinį 2013 metais tęstinių projektų vykdytojai pasiekė svarių teorinių rezultatų, išryškinant sekuliarumo sampratą, cinizmo fenomeną, nihilizmo kontekstą, sekuliarizacijos ir nihilizmo santykį, probleminius Šventybės sampratos aspektus, svarstant religinio ir kultūrinio tapatumo santykį ir to santykio transformacijas, sekuliarizacijos raišką ir jos prasmę, aptariant ir analizuojant religijos bei šiuolaikinio meno santykį, teatro, kino ir kt. vizualios „prigimties“ fenomenus bei virtualiąją realybę, suvokiant juos kaip tam tikras kultūrinės tapatybes formuojančius veiksniai sekuliarizuotame pasaulyje, estetikos sampratos transformacijas, individo lygmenyje vykstančią religijos kaitą.

Svarbu pažymėti, kad konstatuota, jog tarmės ir toliau išlieka vertinga kalbos atmaina savoje aplinkoje, t.y. ten, kur nėra konkurencijos su netarminiais kodais, ir kad lietuviškoje žiniasklaidoje vyksta panašūs kaip visoje Europoje viešosios kalbos neformalėjimo procesai: viešosios kalbos kaitos kontekstas keičiasi iš surežisuotos ir monologinės į dialoginę viešąją erdvę, didėja viešosios erdvės prieinamumas įvairesniems dalyviams.

Įgyvendinant pagal Programos IV uždavinį tęsiamus projektus ir pradėtus vykdyti projektus, būtina siekti teorinio tyrimų lygmens balanso su projektų idėjų populiarinimu ir sklaida, praktinių empirinių duomenų solidaus teorinio įprasminimo.

V uždavinys

Vykdamas Programos V uždavinį, buvo realizuojamas vienas projektas, kuriame sutelktas tarptautinis vykdytojų kolektyvas.

2012 m. lapkričio – 2013 m. spalio mėnesį projekte buvo paraleliai vykdomos šios veiklos: likusių šaltinių tekstų skaitmeninimas, kritinis parengimas anotacijai, struktūrinė ir tekstologinė anotacija, dalies lietuviškų tekstų lotyniškų vertimo šaltinių ir vokiškų vertimų skaitmeninimas bei kritinis parengimas tolesnei automatinei leksinei bei morfologinei anotacijai, šaltinių tekstų metaaprašas (metainformacija), šaltinių tekstų leksinė ir gramatinė anotacija: pusiau automatinės anotavimo sistemos struktūrinimas, tvarkymas ir pritaikymas, tekstų ir anotacijų sluoksnių konvertavimas į anotacinę programą ELAN ir korektūros skaitymas, anotuotų tekstų lygiagretinimas su šaltinių faksimilėmis: naujų programų įdiegimas.

Pažymėtina, jog tik vienas projektas atstovauja V uždavinį. Reikalinga skatinti panašaus pobūdžio projektus, nes Lietuva dar atsilieka sprendama šio uždavinio priemonės ir temas nuo Europos ir pasaulio konteksto. Vykdomas projektas siekia harmoningo lietuvių kalbos paveldo įtraukimo į pasaulinį informacinės infrastruktūros tinklą ir kloja pamatus naujo lygmens fundamentiniams darbams.

Apibendrinant tyrimų realizavimo patirtį pagal visus šios Programos uždavinius, galima teigti, kad ima ryškėti poreikis ir potenciala toliau tęsti Programoje suformuluotus ir nacionaliniu požiūriu svarbius identiteto tyrimus.

Ypatingai reikėtų orientotis į tyrimų fundamentalumą ir jų išliekamąją vertę bei galimybę sutelkti geriausių rezultatų pasiekusių projektų vykdytojus tęsti pradėtus darbus.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Nacionalinės mokslo programos „*Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas*“ vykdymo detalusis planas 2010–2014 metams;
2. Nacionalinė mokslo programa „*Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas*“ (Žin., 2010, Nr. 4-170; Žin., 2012, Nr. 33-1588);
3. Nacionalinių mokslo programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašas (Žin., 2012, Nr. 152-7817; Žin., 2013, Nr. 137-6963);
4. Mokslo programų ir jų ataskaitų vertinimo tvarkos aprašas (Žin., 2012, Nr. 121-6092; 2013, Nr. 137-6961).

PRIEDAI

I priedas. 2013 m. mokslinių publikacijų sąrašas

I uždavinys

1. Senvaitytė, Dalia, Kalendorinių švenčių diskursas sovietinėje Lietuvos periodikoje. I dalis: 1945–1964 metai, *Lituanistica*, 2013. T. 59. Nr. 2 (92), 101-121.
2. Senvaitytė, Dalia, Kalendorinių švenčių diskursas tarpukario Lietuvos periodikoje, *Soter*. 45 (73), 115-138.
3. Jankauskas, Vytas, Kunigaikštis Jokūbas Aleksandraitis Svirskis: kelios pastabos biogramai, *Studia Magni Ducatus Lituaniae*, T. 1: *Istoriko dirbtuvės*, Kaunas, 2013, 109–123.
4. Priimti spaudai:
5. Senvaitytė, Dalia, Kalendorinių švenčių pristatymas Lietuviškoje periodinėje spaudoje XIX–XX a. pr., *Res Humanitariae*, 2013, XIII, 267-285.
6. Dusevičiūtė, Gintarė, Metinių švenčių diskursas Lietuvos periodikoje 1940-1941 m. sovietinės okupacijos laikotarpiu, *Res Humanitariae*, 2013, XIII, 124-135.
7. Aleknaitė, Eglė. Užgavėnės Panevėžyje ir jose konstruojamos tapatybės, *Lietuvos valsčiai. Panevėžys*.
8. Jankauskas, Vytas, Kelios pastabos dėl kunigaikščių sluoksnio Lietuvoje XIII – XIV a. naujausių tyrimų duomenimis, *Lietuvos istorijos metraštis*. 2013/2, Vilnius, 2014.
9. Jankauskas, Vytas, Riterystės idėja Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XVI amžiaus antrojoje pusėje ir kunigaikštis Lukas Boleslovaitis Svirskis, *Kunigaikščių sluoksnio transformacijos procesai. Nuo karinės gentinės aristokratijos iki politinės tautos*, Kaunas, 2014.

II uždavinys

1. *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2013, 586 p.
2. Čepaitienė, Rasa, Miestas kaip ideologinis tekstas: teoriniai ir interpretaciniai aspektai, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 57-88.
3. Čepaitienė, Rasa, Nacionalinis pasakojimas Versus lokalios istorijos: kultūrinės atminties raiška Lietuvos provincijoje, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 229-266.
4. Čepaitienė, Rasa, Kultūrinės atminties sovietizacija: Vilniaus ir Minsko atvejai, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 267-314.
5. Mačiulis, Dangiras, Lietuvių nacionalinis judėjimas ir Tautos muziejaus kūrimas, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 137-154.
6. Mačiulis, Dangiras, Vilniaus miesto istorijos pasakojimas sovietmečio muziejuose, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, p.155-174.

7. Mačiulis, Dangiras, „Pažangias“ miesto tradicijas liudijantys muziejai: iš Vilniaus miesto memorialinių muziejų istorijos sovietmečiu, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 175-198.
8. Mikailienė, Živilė, Kultūrinės atminties raiška Vilniuje sovietmečiu: tarp lietuviškumo ir sovietiško, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 199-216.
9. Mikailienė, Živilė, Miestų jubiliejai kaip atminties kultūros formavimo vėlyvuju sovietmečiu reiškinys (Vilniaus ir Kijevo jubiliejų atvejai), *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 315-344.
10. Nikžentaitis, Alvydas, Vilnius kaip simbolinė keturių tautų sostinė, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 217-228.
11. Nikžentaitis, Alvydas, Atminties ir istorijos politika Lietuvoje, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 513-534.
12. Safronovas, Vasilijus, Dėl centro ir periferijos santykio atminimo reikšmių perimamumo procese, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 35-56.
13. Safronovas, Vasilijus, Ar Tarybų Sąjungoje būta alternatyvos vyraujančiai atminimo kultūrai? Žvilgsnis į du periferinius miestus, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 345-380.
14. Šutinienė, Irena, Miestas ir atmintis: kelios įvadinės pastabos, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 381-392.
15. Šutinienė, Irena, „Sava“ ir „svetima“ praeitis: Vilniaus atminties kultūros erdvių reprezentacijų reikšmės miesto gyventojų komunikacinėje atmintyje, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 393-426.
16. Šutinienė, Irena, „Laikinosios sostinės“ ir sovietmečio atminties erdvių reprezentacijų reikšmės Kauno gyventojų komunikacinėje atmintyje: tęstinumas ir transformacijos, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 427-454.
17. Šutinienė, Irena, Miesto praeities žemėlapiai: Klaipėdos praeities vaizdiniai miesto gyventojų komunikacinėje atmintyje ir miesto identitetas, *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas*, sudaryt. Alvydas Nikžentaitis, Vilnius, 2013, 455-484.
18. Stravinskienė, Vitalija, Lenkija ir Lietuvos lenkai: 1944–1953 m., *Istorija*, 2013, nr. 89, http://www.istorijoszurnalas.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=481&Itemid=462
19. Vaskela, Gediminas, Lietuvos ūkio raidos XX a. V–VI dešimtmečiais specifikos klausimu, *Lietuvos istorijos metraštis. 2012-2*, Vilnius, 2013, 109–124.
20. *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos istorijos ir tradicijos fenomenai: tautų atminties vietas*, sudaryt. Alfredas Bumblauskas, Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013.

21. *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013.
22. Bumblauskas, Alfredas, Bumblauskas, Mangirdas, Lietuvos Didžioji Kunigaikštija ir jos fenomenai – modernių tautų „atminties vietos, *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos istorijos ir tradicijos fenomenai: tautų atminties vietos*, sudaryt. Alfredas Bumblauskas, Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013 249–291.
23. Bumblauskas, Alfredas, LDK – tautų atminties vieta: nuo istoriografinio mandagumo prie Septynknygės idėjos, *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos istorijos ir tradicijos fenomenai: tautų atminties vietos*, sudaryt. Alfredas Bumblauskas, Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 17–43.
24. Frėjutė-Rakauskienė, Monika, Rusų kolektyvinės atminties ir tapatumo konstravimas Lietuvos spaudoje rusų kalba, *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 318–350.
25. Frėjutė-Rakauskienė, Monika, Rusų etninės grupės reprezentacija Lietuvos spaudoje. Negyjančios Antrojo pasaulinio karo žaizdos, *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 351–386.
26. Marcinkevičius, Andrius, Rusų tapatumo sovietmečiu Lietuvoje konstravimas: politika, gyventojų surašymai ir istorinė atmintis, *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 183–229.
27. Potašenko, Grigorijus, Rusai Lietuvoje 1944 m. liepa – 1953 m.: rusų migracijos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos atmintis, *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 73–182.
28. Temčinas, Sergejus, Pirmoji Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje lietuviškai spausdinta (katalikiška) knyga: hipotetinis 1585 metų ar Mikalojaus Daukšos 1595 metų Katekizmas? *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos istorijos ir tradicijos fenomenai: tautų atminties vietos*, sudaryt. Alfredas Bumblauskas, Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 61–80.
29. Švedas, Aurimas, Žingsnis istorinio kino epo link, Kaminskaitė-Jančorienė L., Švedas, Aurimas, *Epizodai paskutiniam filmui. Režisierius Almantas Grikevičius*. Vilnius: Vaga, 2013, 113-122.
30. Švedas, Aurimas, Nepriklausomos Lietuvos kinematografas ir LDK istorija. Kas būtų, jeigu..? *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos istorijos ir tradicijos fenomenai: tautų atminties vietos*, sudaryt. Alfredas Bumblauskas, Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 209–228.
31. Лавринец, Павел, Возвращение русской культуры Литвы из забвения, *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 255–315.
32. Лавринец, Павел, Древняя Литва в русской литературе межвоенного периода, *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 53–70.

33. Лавринец, Павел, Конструирование исторической идентичности в советской русской литературе Литвы, *Lietuvos rusai XX–XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis*, ats. red. Grigorijus Potašenko, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013, 231–253.

34. Lopata, Raimondas, Rusijos istorijos politika, *Politologija*, 2013, nr. 4 <http://www.vu.lt/leidyba//dokumentai/zurnalai/POLITOLOGIJA/Politologija%202013%204%2072/3-42.pdf>

35. Šinkūnaitė, Laima, Pažaislio bažnyčios kupolo daugiafigūrės freskos ikonografija kamaldulių vienuolyno visumos kontekste, *Logos*, 2013, nr. 76, 125 – 141, http://litlogos.eu/L76/Logos_76_125_141_Sinkunaite.pdf

36. Vasiliauskiene, Aušra, Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų ikonografija XVII – XVIII a. Lietuvos dailėje, *Soter*, 2013, nr. 48 (76), http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2013~ISSN_1392-7450.N_48_76.PG_91-114/DS.002.0.01.ARTIC

37. Vasiliauskiene, Aušra, Švč. Mergelės Marijos gyvenimo istorijos atvaizdų plitimas XVII–XVIII a. LDK, *Logos*, 2013, nr. 77, http://litlogos.eu/L77/Logos_77_125_137_Vasiliauskiene.pdf

III uždavinys

1. Rutkovska, Kristina. Šešėliai ir debesys: anapusių vaizdavimo ribos, *Vizualioji kultūra: problemos ir interpretacijos, Acta Academiae Artium Vilnensis*, Nr. 64, sud. Monika Saukaitė, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2012, 49–64.

2. Rutkovska, Kristina, Zaslugi Jana Karłowicza dla języka i folkloru litewskiego, *Poradnik Językowy*, z. 5, 2012, Varšuvos universitetas, 21–29. URL: <http://www.ceeol.com/asp/issuedetails.aspx?issueid=9d549102-1465-4229-b03e-dc46651ba307&articleId=8899adae-3bb8-4099-9d37-bdd157513ad1> [Žiūrėta: 2013-12-28]

3. Fedorovič, Irena, Jano Karlovičiaus susirašinėjimas su lenkų ir lietuvių literatūros bei kultūros veikėjais, *Kalbotyra 57 (2), Slavistika Vilnensis*, Vilniaus universiteto leidykla, 2012, 197–210. URL: <http://www.vu.lt/leidyba//dokumentai/zurnalai/SLAVISTICA%20VILNENSIS/SLAVISTICA%2057%202/197-210.pdf> [Žiūrėta: 2013-12-28]

4. Karaš, Halina. „Jano Karlovičiaus indėlis į dialektologijos tyrinėjimus. LENKŲ TARIŲ ŽODYNAS – lūžio žodynas“ [in] „Acta Lithuanica“, 2013, p. 78–100. URL: http://www.lki.lt/LKI_LT/index.php?option=com_content&view=article&id=29&Itemid=33

5. Zaleckis, Kęstutis; Steponaitytė, Nijolė; Gudzinevičiūtė, Giedrė, Urban potential of the fortified objects of Kaunas and Alytus fortresses according to the space syntax analysis, *Journal of sustainable architecture and civil engineering = Darnioji architektūra ir statyba*, Kaunas : Technologija, ISSN 2029-9990, 2012, Nr. 1 (1), 4–13. [IndexCopernicus];;

6. Zaleckis, Kęstutis; Steponaitytė, Nijolė; Gudzinevičiūtė, Giedrė, Meta-functional typology of the forts of Kaunas Fortress, *Rīgas tehniskās universitātes zinātniskie raksti : Sērija 10, Arhitektūra un pilsētplānošana = Scientific Proceedings of Riga Technical University: Architecture and Urban Planning*, Riga : RTU izdevniecība, ISSN 1691-4333, 2013, T. 7, 38–43.

7. Steponaitytė, Nijolė; Gudzinevičiūtė, Giedrė, Alytus fortress and its impact to urban system of the town, *Advanced construction 2012 : proceedings of the 3rd international conference*, 18-19 October, 2012, Kaunas University of Technology, 2012, ISSN 2029-1213, 41–48.

8. Zaleckis, Kęstutis; Steponaitytė, Nijolė; Gudzinevičiūtė, Giedrė, Urban potential of the fortified objects of Kaunas and Alytus fortresses according to the space syntax analysis.

Advanced construction 2012 : proceedings of the 3rd international conference, 18-19 October, 2012, Kaunas, Lithuania / Kaunas University of Technology. 2012. ISSN 2029-1213, 51.

9. Arbušauskaitė A.L., Juščenko N., The Social- Demographic Analysis of Cementary Data: Particularity and Results, *Regional Formation and Development Studies. Journal of Social Sciences*. No.2 (10), KU leidykla, 2013, 6–16. Interneto adresas: <http://www.ku.lt/leid>

10. Nekrošienė, R., Klaipėdos krašto senųjų liuteronų kapinių aplinkotvarkos ypatumai, *Miestų želdynų formavimas*. Mokslo darbai, 2013 1 (10), 191–197. <http://www.krastotvarka.vhost.lt/documents/177.html>

11. Kumpikaitė, Eglė, Ragaišienė, Audronė, Rukuižienė, Kot, Žaneta Liucina, Nenartavičiūtė, Erika, Checked and Striped Lithuanian Home Textile Folk Fabrics, *AUTEX 2013 [elektroninis išteklius] : proceedings of the 13th AUTEX World Conference, 22-24 May, 2013, Dresden, Germany / Institute of Textile Machinery and high performance material technology, Technische Universitaet Dresden. Dresden : ITM, 2013. ISBN 9783867803434, 1–5.*

12. Zaleckis, Kęstutis; Steponaitytė, Nijolė; Gudzinevičiūtė, Giedrė, Meta-functional typology of the forts of Kaunas Fortress, *Rīgas tehniskās universitātes zinātniskie raksti : Sērija 10, Arhitektūra un pilsetplānošana = Scientific Proceedings of Riga Technical University : Architecture and Urban Planning*, Rīga : RTU izdevniecība, ISSN 1691-4333, 2013, T. 7, 38–43. [Art & Architecture Complete].

13. М.-Л. Раавер, Малоизвестные имена русской старообрядческой иконописи в Эстонии, *РУССКИЕ СТАРООБРЯДЦЫ: ЯЗЫК, КУЛЬТУРА, ИСТОРИЯ: Сборник статей к XV международному съезду славистов/Ответственный редактор Л. Л. Касаткин; Институт русского языка им. В. В. Виноградова*. Москва, 2013, 540–553

14. Rudokas, K., Kultūrinė komunikacija: Architektūra kaip įvaizdžio formavimo strategija. *Santalka: Filosofija, komunikacija*. 2013, 21(1), 35 – 45.

15. Rudokas, K., Naratyvinė kultūros objektų ir institucijų identiteto praturtinimo metodika. *Santalka: Filosofija, komunikacija*, 2013, 21(2), 110 – 118.

16. Jurevičienė, J; Burinskienė, M., The landscape of Panemunė castles: value and protection problems, *Journal of sustainable architecture and civil engineering*, Kaunas: Technologija, ISSN 2029-9990, 2013, Vol. 2, no. 3, 3–9. Prieiga per internetą: <http://www.sace.ktu.lt/index.php/DAS/article/view/3981/2562>

17. Genytė, I., Šiupšinskas, G, Brick castles of Panemune regionas park: aspects of regeneration, *Urbanism. Architecture. Construction*. Bucharest: NR&DI URBAN-INCERC, ISSN 2069-6469, 2013, Vol. 5, no. 1, 45-56. Prieiga per internetą: <http://uac.inc d.ro/EN/index.htm>

18. Genytė, I., Skaitmeninio metodai mūrinių pilių regeneracijoje, *Mokslas – Lietuvos ateitis*, Vilnius: Technika, ISSN 2029-2341, 2013, 5(2), 296–302. Prieiga per internetą: <http://www.mla.vgtu.lt/index.php/mla/issue/archive>

IV uždavinys

1. Projekto „Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui“ (VAT–10032), vykdyto 2010 07 01–2013 06 30 baigiamoji ataskaita.

2. Šerpytė R. (sud.) *Sekuliarizacija ir dabarties kultūra*. (Kolektyvinė monografija), Vilnius: VU leidykla, 2013, 522 p. ISBN 978-609-459-245-4; UDK 316 Se51.

3. Sabolius K., *Įsivaizduojamybė*, Vilnius: VU leidykla, 2013, 253 p., ISBN 978-609-459-246-1; UDK 149.954 Sa16.
4. Projekto „Lietuvių kalba: idealai, ideologijos ir tapatybės lūžiai“, VAT–10038, 2010 09 01–2013 07 31 baigiamoji ataskaita.
5. Aliūkaitė, Daiva, Horizontalusis ir vertikalusis kalbos kontinuumo skaidumas: XXI amžiaus kalbėjimo variantai paprasto kalbos vertintojo požiūriu, *Taikomoji kalbotyra* 2, 2013.
6. Baločkaitė, Rasa, On Ideology, Language and Identity: Language Politics in the Soviet and Post-Soviet Lithuania, *Language policy* 12 (4), 2013.
7. Nevinskaitė, Laima, Retrospektyvus Lietuvos sakinės žiniasklaidos tekstynas: rengimo metodologija ir patirtis, *Taikomoji kalbotyra* 2, 2013.
8. Pečiulis, Žygintas, Sovietinės televizijos diskurso daugialypumas: oficialumo ir nuoširdumo drama, *Informacijos mokslai* 63, 2013, 113–128.
9. Ramonienė, Meilutė, Tarmės socialinė vertė: Lietuvos miestų jaunimo kalbinės nuostatos, *Taikomoji kalbotyra* 2, 2013.
10. Vaicekauskienė, Loreta, Aliūkaitė, Daiva, Overt and covert evaluation of language varieties in the Lithuanian speech community, In Tore Kristiansen and Stefan Grondelaers (eds.) *Language (De)standardisation in Late Modern Europe: Experimental Studies*. Oslo: Novus, 2013, 97–124.
11. Projekto „Konceptualiosios metaforos viešame diskurse“ (VAT–12022) metinė ataskaita.
12. Būdvytytė A., Toleikienė R., Konceptualiosios metaforos krepšinio diskurse, *Respectus Philologicus*, 23 (28), 2013, 131–140.
13. Būdvytytė-Gudienė, A., Metaforiniai modeliai 2000–2005 m. POLITIKOS diskurse, *Filologija* 2013 (18). Šiaulių universitetas: BMK leidykla, 5–16.
14. Jurgaitis, N., Krizės metaforos Lietuvos ir Vokietijos viešajame diskurse, *Filologija* (18), Šiaulių universitetas: BMK leidykla, 2013, 86–92.
15. Kvašytė, R., Papaurėlytė, R., Kai kurie koncepto LIGA bruožai Lietuvos viešajame diskurse, *Filologija* (18). Šiaulių universitetas: BMK leidykla, 2013, 107–117.
16. Toleikienė, R., Metaforos, kuriomis gyvenome Londono olimpiados metu, *Filologija*, Šiaulių universitetas: BMK leidykla, 2013, 152–162.

II priedas. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ vykdyti projektai ir jų lėšos 2013 m.

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Lėšos pagal metus, Lt					
									2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso
1	VAT-10001-	1	VAT-01/2010	Alvydas Nikžentaitis	Atminties kultūrų formavimo strategijos Lietuvos urbanistinėse erdvėse	Lietuvos istorijos institutas	2	2010.07-2013.06	80,500	199,600	193,500	119,100		592,700
2	VAT-10009-	1	VAT-02/2010	Regina Laukaitytė	Stalinizmas Lietuvoje 1944-1953 m.,	Lietuvos istorijos institutas	2	2010.07-2013.06	27,900	46,400	93,200	40,500		208,000
3	VAT-10061-	2	VAT-19/2010	Alfredas Bumblauskas	LDK tradicija, vaizdinys ir modernūs tapatumai	Vilniaus universitetas	2	2010.09-2013.06	103,900	159,000	161,700	75,500		500,100
4	VAT-10018-	1	VAT-07/2010	Lijana Natalevičienė (Šatavičiūtė)	Lietuvos dailininkų žodynas, t. 2–4: XIX–XX a, Daugiatomio žodyno rengimas, 2-o ir 3-o tomų leidyba	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	3	2010.07-2013.06; 2013 09 30	50,300	123,600	185,600	112,800		472,300
5	VAT-10015-	1	VAT-08/2010	Vaidas Petrusis	Skaitmeninis Lietuvos architektūros istorijos ir paveldo archyvas	Kauno technologijos universitetas	3	2010.09-2013.06	81,600	99,000	99,000	67,500		347,100
6	VAT-10057-	2	VAT-21/2010	Arvydas Pacevičius	Lietuvos egodokumentinis paveldas	Vilniaus universitetas	3	2010.09-2013.08	96,700	151,900	201,600	149,700		599,900
7	VAT-10032-	1	VAT-13/2010	Rita Šerpytė	Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui	Vilniaus universitetas	4	2010.07-2013.06; 2013 09 30	101,900	180,100	204,600	161,600		648,200
8	VAT-10038-	1	VAT-14/2010	Loreta Vaicekauskienė	Lietuvių kalba: idealai, ideologijos ir tapatybės lūžiai	Lietuvių kalbos institutas	4	2010.08-2013.07	48,700	137,600	201,600	112,200		500,100
9	VAT-10056-	2	VAT-22/2010	Jolanta Kuznecovienė	Sekuliarizacijos proceso ypatumai Lietuvoje: viešo ir privataus religingumo sankirtos	Vytauto Didžiojo Universitetas	4	2010.09-2013.08	38,100	123,900	153,000	135,000		450,000
10	VAT-12013	4	VAT-30/2012	Dalia Senvaitytė	Kalendorinių švenčių (re-)konstrukcijų santykio su lietuvių tapatumu tyrimai	Vytauto Didžiojo universitetas	1	2012.04.01-2014.12.31			30,400	71,000	48,200	149,600

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Lėšos pagal metus, Lt					
									2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso
11	VAT-12062	5	VAT-44/2012	Ramunė Šmigelskytė-Stukienė	Modernios administracijos tapsmas Lietuvoje: valstybinių institucijų raida XVIII a. II pusėje	Lietuvos istorijos institutas	1	2012 10 01-2014 12 31			9,100	141,700	153,500	304,300
12	VAT-12058	5	VAT-48/2012	Darius Staliūnas	Vilnius – Lietuvos sostinė: politinės idėjos istorija (XIX a. pabaiga - XX a. I pusė)	Lietuvos istorijos institutas	1	2012 10 01-2014 12 31			15,700	80,400	116,400	212,500
13	VAT-12051	5	VAT-50/2012	Monika Frėjūtė-Rakauskienė	Etninės mažumos pietryčių Lietuvoje: etninio, pilietinio, regioninio ir lokalaus tapatumų raiška	Lietuvos socialinių tyrimų centras	1	2012 10 01-2014 12 31			11,000	124,000	127,000	262,000
14	VAT-12064	5	VAT-55/2012	Vytas Jankauskas	Politinė tauta LDK XV - XVI a.: kunigaikščių sluoksnio integravimo prielaidų tyrimas	Vytauto Didžiojo universitetas	1	2012 09 01-2014 08 31			38,200	122,100	67,200	227,500
15	VAT-12044	5	VAT-56/2012	Arvydas Matulionis	Vilniečių kultūrinis tapatumas ir jo raida, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę	Lietuvos socialinių tyrimų centras	1	2012 09 01-2014 12 31			39,400	163,800	156,300	359,500
16	VAT-12066	5	VAT-58/2012	Adas Jakubauskas	Lenkų tautinės mažumos Lietuvoje identiteto tyrimas	Mykolo Romerio universitetas	1	2012 09 01-2014 08 31			40,500	113,000	86,300	239,800
17	VAT-12030	4	VAT-31/2012	Raimundas Lopata	Istorijos politika kaip valstybės geokultūrinio ir geopolitinio tapatumo įtvirtinimo įrankis	Vilniaus universitetas	2	2012.07.01-2014.07.31			53,000	112,000	67,000	232,000
18	VAT-12033	4	VAT-32/2012	Vilius Ivanauskas	Sovietmečio intelektualai, sistema ir tapatumo paieškos (Lietuvos rašytojų atvejis)	Lietuvos istorijos institutas	2	2012.04.01-2014.05.31			29,400	29,800	12,500	71,700
19	VAT-12031	4	VAT-33/2012	Laima Šinkūnaitė	Krikščioniškoji ikonografija XVII -	Vytauto Didžiojo	2	2012.03.01-2014.11.30			63,200	73,900	86,800	223,900

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Lėšos pagal metus, Lt					
									2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso
					XX a. Lietuvos dailėje: tradicijos ir transformacijos	universitetas								
20	VAT-12039	4	VAT-34/2012	Rimantas Kmita	Literatūros laukas sovietmečiu Lietuvoje	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas	2	2012.07.01-2014.06.31			31,600	72,700	60,200	164,500
21	VAT-12060	5	VAT-43/2012	Gintautas Mažeikis	Sovietinių atminties ritualizavimo formų perėmimas: lyginamoji Vidurio-Rytų Europos analizė	Vytauto Didžiojo universitetas	2	2012 09 01-2014 12 31			32,000	96,000	72,000	200,000
22	VAT-12067	5	VAT-46/2012	Gediminas Lesmaitis	Žygimanto Augusto ir LDK etmonų korespondencija: tarp valstybės ir individo	Lietuvos istorijos institutas	2	2012 10 01-2014 12 31			23,400	66,600	80,600	170,600
23	VAT-12048	5	VAT-49/2012	Alma Lapinskienė	Sostinė kaip tapatumo simbolis: Vilnius ir Kaunas lietuvių kultūroje (1918-1940)	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas	2	2012 09 01-2014 12 31			20,100	116,100	128,900	265,100
24	VAT-12042	5	VAT-53/2012	Jonas Rimantas Glemža	Lietuvos architektūros paveldo istoriniai interjerai nuo XV a. iki XIX a. vidurio	Vilniaus dailės akademija	2	2012 10 01-2013 12 31			35,000	95,000	0	130,000
25	VAT-12056	5	VAT-59/2012	Iłona Strumickienė	Lietuvių tautinė katalikų bažnyčia: etnoreliginis tapatumas išsivijoje	Vytauto Didžiojo universitetas	2	2012 09 01-2013 12 31			26,800	105,400	0	132,200
26	VAT-12010	4	VAT-35/2012	Tojana Račiūnaitė	Stebuklingojo atvaizdo tapsmas: procesai ir reiškiniai	Vilniaus dailės akademija	3	2012.03.01-2014.12.31			15,200	43,000	42,200	100,400
27	VAT-12012	4	VAT-36/2012	Mirosław Davlevič	Janas Karlovičius – XIX ir XX a. sandūros mokslinio ir kultūrinio gyvenimo skleidėjas	Vilniaus universitetas Polonistikos centras	3	2012.04.01-2013.12.31			50,000	80,000	0	130,000
28	VAT-12038	4	VAT-37/2012	Kęstutis Zaleckis	XVI a. pab. - 1940 m. Lietuvos karinio paveldo objektų	KTU Architektūros ir statybos	3	2012.03.01-2013.12.31			150,000	154,500	0	304,500

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Lėšos pagal metus, Lt					
									2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso
					(statinių, jų kompleksų, vietovių) tyrimai	institutas								
29	VAT-12018	4	VAT-38/2012	Arūnas Baublys	Klaipėdos krašto etnokonfesinio paveldo tyrimai, sukuriant geografinę informacinę sistemą	Klaipėdos universitetas	3	2012.03.01-2014.12.31			167,300	143,600	142,300	453,200
30	VAT-12055	5	VAT-45/2012	Eglė Kumpikaitė	Tradicinės tekstilės ir tautinio tapatumo išsaugojimas šiandieninėje ekologinėje gyvenimoje	Kauno technologijos universitetas	3	2012 09 01-2014 06 30			26,000	88,000	53,000	167,000
31	VAT-12052	5	VAT-47/2012	Algimantas Merkevičius	Ankstyvųjų baltų visuomenės tapatumo bruožai remiantis archeologijos paveldo tyrimais Lietuvoje	Vilniaus universitetas	3	2012 09 01-2014 12 31			37,100	126,300	97,600	261,000
32	VAT-12071	5	VAT-51/2012	Nadiežda Morozova	Lietuvos sentikių kultūros paveldas XVIII-XX a.: raštijos paminklai ir ikonų tapyba	Lietuvių kalbos institutas	3	2012 09 01-2014 12 31			37,900	123,100	156,000	317,000
33	VAT-12043	5	VAT-52/2012	Vyda Bakutytė Jauniškienė	XVI-XIX a. Lietuvos muzikinio gyvenimo atodangos:daugiakultūriškumo aspektas	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	3	2012 10 01-2014 12 31			64,000	240,000	235,200	539,200
34	VAT-12057	5	VAT-54/2012	Vaidas Petrusis	Paveldotyra: materialumo ir nematerialumo aspektai Lietuvos tarpukario (1918-1940) architektūroje	Kauno technologijos universitetas	3	2012 09 01-2014 12 31			44,200	235,500	261,600	541,300
35	VAT-12053	5	VAT-57/2012	Jūratė Jurevičienė	Įnovatyvūs architektūros paveldo regeneravimo metodai: Panemunės pilys	Vilniaus Gedimino technikos universitetas	3	2012 09 01-2014 12 31			43,000	119,200	136,700	298,900

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Lėšos pagal metus, Lt					
									2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso
36	VAT-12023	4	VAT-39/2012	Irena Emilija Juozeliūnienė	Emigracija ir šeima: iššūkiai, šeiminiai resursai, sunkumų įveikos būdai	Vilniaus universitetas	4	2012.07.01-2014.12.31			57,000	218,000	165,000	440,000
37	VAT-12022	4	VAT-40/2012	Aloyzas Gudavičius	Konceptualiosios metaforos viešajame diskurse	Šiaulių universitetas	4	2012.03.01-2014.09.30			74,000	79,000	97,000	250,000
38	VAT-12025	4	VAT-41/2012	Vytis Čiubrinskas	Globalizacijos (transnacionalizmo) poveikis valstybinio ir tautinio tapatumo fragmentacijai	VDU Socialinės antropologijos centras	4	2012.06.01-2014.12.31			35,400	95,200	60,700	191,300
39	VAT-12068	5	VAT-60/2012	Liucijus Dringelis	Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų erdvinės struktūros savitumo nustatymas ir jo išsaugojimas	KTU Architektūros ir statybos institutas	4	2012 09 01-2014 12 31			57,000	150,000	143,000	350,000
40	VAT-12070	5	VAT-61/2012	Loreta Vaicekauskienė	Kalba Vilnius II: miestas ir kalbos įvairovė	Lietuvių kalbos institutas	4	2012 09 01-2014 12 31			32,200	121,200	134,500	287,900
41	VAT-12019	4	VAT-42/2012	Grasilda Blažienė	Senosios lietuvių k. tekstyno (SLIEKKAS) lingvistinės anotacijos technologinė ir mokslinė bazė	Lietuvių kalbos institutas	5	2012.03.01-2014.04.31			143,200	174,400	42,700	360,300
									629,600	1,221,100	3,026,100	4,748,400	3,030,400	

III priedas. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ projektų 2013 m. baigiamųjų ataskaitų vertinimo išvados

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Lėšos pagal metus, Lt					2013 m. ataskaitų vertinimo išvados
									2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	Iš viso	
1	VAT-10001-	1	VAT-01/2010	Alvydas Nikžentaitis	Atminties kultūrų formavimo strategijos Lietuvos urbanistinėse erdvėse	Lietuvos istorijos institutas	2	2010.07-2013.06	80,500	199,600	193,500	119,100	592,700	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
2	VAT-10009-	1	VAT-02/2010	Regina Laukaitytė	Stalinizmas Lietuvoje 1944-1953 m,	Lietuvos istorijos institutas	2	2010.07-2013.06	27,900	46,400	93,200	40,500	208,000	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
3	VAT-10061-	2	VAT-19/2010	Alfredas Bumblauskas	LDK tradicija, vaizdinys ir modernūs tapatumai	Vilniaus universitetas	2	2010.09-2013.06	103,900	159,000	161,700	75,500	500,100	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
4	VAT-10018-	1	VAT-07/2010	Lijana Natalevičienė (Šatavičiūtė)	Lietuvos dailininkų žodynas, t. 2–4: XIX–XX a, Daugiatomio žodyno rengimas, 2-o ir 3-o tomų leidyba	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	3	2010.07-2013.06; 2013 09 30	50,300	123,600	185,600	112,800	472,300	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
5	VAT-10015-	1	VAT-08/2010	Vaidas Petrulis	Skaitmeninis Lietuvos architektūros istorijos ir paveldo archyvas	Kauno technologijos universitetas	3	2010.09-2013.06	81,600	99,000	99,000	67,500	347,100	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
6	VAT-10057-	2	VAT-21/2010	Arvydas Pacevičius	Lietuvos egodokumentinis paveldas	Vilniaus universitetas	3	2010.09-2013.08	96,700	151,900	201,600	149,700	599,900	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
7	VAT-10032-	1	VAT-13/2010	Rita Šerpytė	Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui	Vilniaus universitetas	4	2010.07-2013.06; 2013 09 30	101,900	180,100	204,600	161,600	648,200	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu

8	VAT-10038-	1	VAT-14/2010	Loreta Vaicekauskienė	Lietuvių kalba: idealai, ideologijos ir tapatybės lūžiai	Lietuvių kalbos institutas	4	2010.08-2013.07	48,700	137,600	201,600	112,200	500,100	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
9	VAT-10056-	2	VAT-22/2010	Jolanta Kuznecovienė	Sekuliarizacijos proceso ypatumai Lietuvoje: viešo ir privataus religingumo sankirtos	Vytauto Didžiojo Universitetas	4	2010.09-2013.08	38,100	123,900	153,000	135,000	450,000	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
10	VAT-12012	4	VAT-36/2012	Miroslav Davlevič	Janas Karlovičius – XIX ir XX a. sandūros mokslinio ir kultūrinio gyvenimo skleidėjas	VU Polonistikos centras	3	2012.04.01-2013.12.31			50,000	80,000	130,000	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
11	VAT-12038	4	VAT-37/2012	Kęstutis Zaleckis	XVI a. pab. - 1940 m. Lietuvos karinio paveldo objektų (statinių, jų kompleksų, vietovių) tyrimai	KTU Architektūros ir statybos institutas	3	2012.03.01-2013.12.31			150,000	154,500	304,500	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
12	VAT-12042	5	VAT-53/2012	Jonas Rimantas Glemža	Lietuvos architektūros paveldo istoriniai interjerai nuo XV a. iki XIX a. vidurio	Vilniaus dailės akademija	2	2012 10 01-2013 12 31			35,000	95,000	130,000	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
13	VAT-12056	5	VAT-59/2012	Ilona Strumickienė	Lietuvių tautinė katalikų bažnyčia: etnoreliginis tapatumas išėivijoje	Vytauto Didžiojo universitetas	2	2012 09 01-2013 12 31			26,800	105,400	132,200	Ataskaitą patvirtinti, projektą laikyti įgyvendintu
									629,600	1,021,500	1,755,600	1,408,800	5,015,100	

IV priedas. NMP „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ projektų 2013 m. metinių ataskaitų vertinimo rezultatai

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Skirta lėšų projektams				2013 m. ataskaitų vertinimo išvados
									2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso	
1	VAT-12013	4	VAT-30/2012	Dalia Senvaitytė	Kalendorinių švenčių (re-) konstrukcijų santykio su lietuvių tapatumu tyrimai	Vytauto Didžiojo universitetas	1	2012.04.01-2014.12.31	30,400	71,000	48,200	149,600	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
2	VAT-12062	5	VAT-44/2012	Ramunė Šmigelskytė-Stukienė	Modernios administracijos tapsmas Lietuvoje: valstybinių institucijų raida XVIII a. II pusėje	Lietuvos istorijos institutas	1	2012 10 01-2014 12 31	9,100	141,700	153,500	304,300	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
3	VAT-12058	5	VAT-48/2012	Darius Staliūnas	Vilnius – Lietuvos sostinė: politinės idėjos istorija (XIX a. pabaiga - XX a. I pusė)	Lietuvos istorijos institutas	1	2012 10 01-2014 12 31	15,700	80,400	116,400	212,500	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
4	VAT-12051	5	VAT-50/2012	Monika Frėjutė-Rakauskienė	Etninės mažumos pietryčių Lietuvoje: etninio, pilietinio, regioninio ir lokalaus tapatumų raiška	Lietuvos socialinių tyrimų centras	1	2012 10 01-2014 12 31	11,000	124,000	127,000	262,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
5	VAT-12064	5	VAT-55/2012	Vytas Jankauskas	Politinė tauta LDK XV - XVI a.: kunigaikščių sluoksnio integravimo prielaidų tyrimas	Vytauto Didžiojo universitetas	1	2012 09 01-2014 08 31	38,200	122,100	67,200	227,500	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
6	VAT-12044	5	VAT-56/2012	Arvydas Matulionis	Vilniečių kultūrinis tapatumas ir jo raida, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę	Lietuvos socialinių tyrimų centras	1	2012 09 01-2014 12 31	39,400	163,800	156,300	359,500	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
7	VAT-12066	5	VAT-58/2012	Adas Jakubauskas	Lenkų tautinės mažumos Lietuvoje identiteto tyrimas	Mykolo Romerio universitetas	1	2012 09 01-2014 08 31	40,500	113,000	86,300	239,800	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
8	VAT-12030	4	VAT-31/2012	Raimundas Lopata	Istorijos politika kaip valstybės geokultūrinio ir geopolitinio tapatumo įtvirtinimo įrankis	Vilniaus universitetas	2	2012.07.01-2014.07.31	53,000	112,000	67,000	232,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
9	VAT-12033	4	VAT-32/20	Vilius Ivanauskas	Sovietmečio intelektualai, sistema ir	Lietuvos istorijos	2	2012.04.01-2014.05.31	29,400	29,800	12,500	71,700	Ataskaitą patvirtinti, projekto

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Skirta lėšų projektams				2013 m. ataskaitų vertinimo išvados
									2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso	
			12		tapatumo paieškos (Lietuvos rašytojų atvejis)	institutas							įgyvendinimą tęsti
10	VAT-12031	4	VAT-33/2012	Laima Šinkūnaitė	Kriškėioniškoji ikonografija XVII - XX a. Lietuvos dailėje: tradicijos ir transformacijos	Vytauto Didžiojo universitetas	2	2012.03.01-2014.11.30	63,200	73,900	86,800	223,900	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
11	VAT-12039	4	VAT-34/2012	Rimantas Kmita	Literatūros laukas sovietmečiu Lietuvoje	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas	2	2012.07.01-2014.06.31	31,600	72,700	60,200	164,500	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
12	VAT-12060	5	VAT-43/2012	Gintautas Mažeikis	Sovietinių atminties ritualizavimo formų perėmimas: lyginamoji Vidurio-Rytų Europos analizė	Vytauto Didžiojo universitetas	2	2012 09 01-2014 12 31	32,000	96,000	72,000	200,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
13	VAT-12067	5	VAT-46/2012	Gediminas Lesmaitis	Žygimanto Augusto ir LDK etmonų korespondencija: tarp valstybės ir individo	Lietuvos istorijos institutas	2	2012 10 01-2014 12 31	23,400	66,600	80,600	170,600	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
14	VAT-12048	5	VAT-49/2012	Alma Lapinskienė	Sostinė kaip tapatumo simbolis: Vilnius ir Kaunas lietuvių kultūroje (1918-1940)	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas	2	2012 09 01-2014 12 31	20,100	116,100	128,900	265,100	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
15	VAT-12010	4	VAT-35/2012	Tojana Račiūnaitė	Stebuklingojo atvaizdo tapšmas: procesai ir reiškiniai	Vilniaus dailės akademija	3	2012.03.01-2014.12.31	15,200	43,000	42,200	100,400	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
16	VAT-12018	4	VAT-38/2012	Arūnas Baublys	Klaipėdos krašto etnokonfesinio paveldo tyrimai, sukuriant geografinę informacinę sistemą	Klaipėdos universitetas	3	2012.03.01-2014.12.31	167,300	143,600	142,300	453,200	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
17	VAT-12055	5	VAT-45/2012	Eglė Kumpikaitė	Tradicinės tekstilės ir tautinio tapatumo išsaugojimas šiandieninėje ekologinėje	Kauno technologijos universitetas	3	2012 09 01-2014 06 30	26,000	88,000	53,000	167,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Skirta lėšų projektams				2013 m. ataskaitų vertinimo išvados
									2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso	
					gyvensenoje								
18	VAT-12052	5	VAT-47/2012	Algimantas Merkevičius	Ankstyvųjų baltų visuomenės tapatumo bruožai remiantis archeologijos paveldo tyrimais Lietuvoje	Vilniaus universitetas	3	2012 09 01-2014 12 31	37,100	126,300	97,600	261,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
19	VAT-12071	5	VAT-51/2012	Nadiežda Morozova	Lietuvos sentikių kultūros paveldas XVIII-XX a.: raštijos paminklai ir ikonų tapyba	Lietuvių kalbos institutas	3	2012 09 01-2014 12 31	37,900	123,100	156,000	317,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
20	VAT-12043	5	VAT-52/2012	Vyda Bakutyte Jauniškienė	XVI-XIX a. Lietuvos muzikinio gyvenimo atodangos: daugiakultūr iškumo aspektas	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	3	2012 10 01-2014 12 31	64,000	240,000	235,200	539,200	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
21	VAT-12057	5	VAT-54/2012	Vaidas Petrulis	Paveldotyra: materialumo ir nematerialumo aspektai Lietuvos tarpukario (1918-1940) architektūroje	Kauno technologijos universitetas	3	2012 09 01-2014 12 31	44,200	235,500	261,600	541,300	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
22	VAT-12053	5	VAT-57/2012	Jūratė Jurevičienė	Inovatyvūs architektūros paveldo regeneravimo metodai: Panemunės pilys	Vilniaus Gedimino technikos universitetas	3	2012 09 01-2014 12 31	43,000	119,200	136,700	298,900	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
23	VAT-12023	4	VAT-39/2012	Irena Emilija Juozeliūnienė	Emigracija ir šeima: iššūkiai, šeiminiai resursai, sunkumų įveikos būdai	Vilniaus universitetas	4	2012.07.01-2014.12.31	57,000	218,000	165,000	440,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
24	VAT-12022	4	VAT-40/2012	Aloyzas Gudavičius	Konceptualiosios metaforos viešajame diskurse	Šiaulių universitetas	4	2012.03.01-2014.09.30	74,000	79,000	97,000	250,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
25	VAT-12025	4	VAT-41/2012	Vytis Čiubrinskas	Globalizacijos (transnacionalizmo) poveikis valstybinio ir tautinio tapatumo	Vytauto Didžiojo universitetas Socialinės	4	2012.06.01-2014.12.31	35,400	95,200	60,700	191,300	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti

Eil. Nr.	Reg. Nr.	Kvietimas	Sut. Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Vykdanti institucija	Uždavinys	Terminai	Skirta lėšų projektams				2013 m. ataskaitų vertinimo išvados
									2012 m.	2013 m.	2014 m.	Iš viso	
					fragmentacijai	antropologijos centras							
26	VAT-12068	5	VAT-60/2012	Liucijus Dringelis	Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų erdvinės struktūros savitumo nustatymas ir jo išsaugojimas	KTU Architektūros ir statybos institutas	4	2012 09 01-2014 12 31	57,000	150,000	143,000	350,000	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
27	VAT-12070	5	VAT-61/2012	Loreta Vaicekauskienė	Kalba Vilnius II: miestas ir kalbos įvairovė	Lietuvių kalbos institutas	4	2012 09 01-2014 12 31	32,200	121,200	134,500	287,900	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
28	VAT-12019	4	VAT-42/2012	Grasilda Blažienė	Senosios lietuvių k. tekstyno (SLIEKKAS) lingvistinės anotacijos technologinė ir mokslinė bazė	Lietuvių kalbos institutas	5	2012.03.01-2014.04.31	143,200	174,400	42,700	360,300	Ataskaitą patvirtinti, projekto įgyvendinimą tęsti
									1,270,500	3,339,600	3,030,400	7,640,500	